

מחברים

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישרים

גליון קל"ט | פרשת פינחס | תשפ"ג

ירושלים		בני ברק		ניו יורק		לונדון	
בגומם	אית השבת	בגומם	אית השבת	בגומם	אית השבת	בגומם	אית השבת
21:06	20:30	19:28	20:33	21:19	21:41	22:29	22:38

זמני כניסת ויציאת שבת קודש: 19:13

חשיפה: המסר מן השמים לאברך בזמננו שאיחר לשלוח קוויטל (פיתקא)

לציון הק' | עמ' ד'

סגולה: סגולת לימוד הספה"ק 'תומר דבורה' | עמ' ג'

אקטואליה: שכר דירת נופש לכמה ימים, והכלב שנובח לא נותן לישון, האם

יכול להפחית מדמי השכירות | עמ' ט"ו

השבוע בגליון:

פנינים חכמים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

בידו ואמר אלי כמתרעם: מדוע כבית שתי נרות אלו?...

- זה מה שענה הרה"ק מבעלז לשואליו מבלי שיפרש את דבריו.

כשהלכו מרבם ישבו ופירשו את כוונת הרה"ק מבעלזא, דממעשה זה חזינן דכל הנשמות הצריכות לצאת מאיש נמצאות אצלו מכבר בבחינת ניצוצות קטנות, ולכן נתרעם הרוח כי ב' הנשמות היו טובות וכשרות אף כשנמצאו תוך תוכו אצל הגוי.

ולפ"ז אף כאן מובן הדבר שפיר, דהשבטים ביזוי את פינחס לאמר שעשה מעשהו מצד המידות הרעות המושרשים בו בתולדה מאחר שהוא בן פוטי, ולא שקנאת ה' צבא-ות עשתה זאת, לכן בא הכתוב ויחסו אחר אהרן לומר שהוא איש קדוש המתייחס לזקינו אהרן, ומה שהוא בן פוטי אינו מגרע חזקתו, כי גם כשהיה אצלו בבחינת ניצוץ קטן, היה ג"כ טוב וישר, כלומר שכל השנים שהיה יתרו כומר לע"ז היו נמצאות אצלו ניצוצות טובות וקדושות מזרעו אחריו.

אוהב שלום (ח"ב עמ' מ"ט)

ינחל את מפלתו ולא יהיה לו כאבן נגף. ואכן כדבר הצדיק כן היה, ולא עברו ימים מועטים והגוי מת, וחזרו אליו לקוחותיו כבראשונה.

הכומר לא התיימש מלבצע את זממו הרע, ותוך זמן קצר כבר עמד גוי אחר במקומו של הראשון, ושוב חזר ונשנה הדבר שהיהודי נסע לובלינה לבקש על נפשו ונפשות ביתו להימלט מחרפת הרעב ומן הסכנה המרחפת על ראשו. כשמוע הצדיק את דבריו אמר לו: הגה יכולתי להתפלל עבורך שתיושע מצרתך, אבל לא באופן זה שנושעת בראשונה, כי אחר שמת הגוי הראשון בא אלי רוח עם שתי נרות כבירות

מה ענה הרה"ק מבעלזא כשבאו אליו שיקלל גוי

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי (יג, טז).

מסופר על הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זצ"ל שהיה פעם בפרשת פינחס אצל רבו השר שלום מבעלזא יחד עם רעו וידידו הרה"ק בעל הדברי חיים מצאנז זצ"ל, והקשו לרבם על פירש"י בד"ה פינחס בן אלעזר וכו' לפי שהיו השבטים מבזין אותו וכו' בא הכתוב ויחסו אחר אהרן. דהלא גם השבטים ידעו שהוא מתייחס אחר אהרן ומכל מקום ביזוהו מאחר שיוחסו נמשך ג"כ מצד אמו אחר יתרו, ומה יועיל במה שיתייחס אחר אהרן?

על זה ענה להם רבם מבעלזא: הגה אספר לכם מעשה שהיה אצל הרה"ק החוזה מלובלין זצ"ל, ומעשה שהיה כך היה: איש יהודי היה בעל מרזח (-קרעטשמער) בכפר אחד ומוזה ינק את פרנסתו, (כידוע היה חלק ניכר מפרנסת ישראל בימים ההם אחיזת בתי מרזח שמכרו כל מיני י"ש לאיכרים והיו משלמים מזה את דמי החכירה לבעל האחיזה ומן היתר היו מתפרנסים), לא הרחק ממנו גר כומר אחד שהיה צר עין ורצה לקפח את פרנסת היהודי, וציוה לגוי אחד שיפתח לעצמו גם כן בית מרזח ועי"ז יקפח את לקוחותיו של היהודי שכנו.

כאשר ראה היהודי שפרנסתו מצטמקת ורע לו, נסע אל הרה"ק מלובלין לשפוך לפניו את מר לבו, כשמוע הצדיק את בקשתו הבטיחו שהגוי

יה"ר שיקים בך: שניים ליום עולה תמיד

שניים ליום עלה תמיד (כת, ג).

מסופר, הגאון רבי יעקב מליסא זצ"ל בעל החוות דעת נזדמן פעם לבריסק והתאכסן אצל

מסר אור החיים הקדוש לפרשת השבוע עמ' כ"ד

פניני אביר יעקב עמ' ז'

לא עלה על דעתי שתרחיק לכת כל כך...

אֲשֶׁר יֵצֵא לְפָנֶיהֶם וְאֲשֶׁר יָבֵא לְפָנֶיהֶם וְגו' (כז, יז).

אביא את אשר שמעתי מפי הגה"ח רבי אברהם שפירא זצ"ל משיחתן של תלמידי חכמים הצריכים לימוד, והעולם מספרים זאת בשינוי קצת אך אני אביאנו כפי שסיפרו לי הגה"ח רבי אברהם אחיו של הגאון המפורסם רבי מאיר שפירא זצ"ל מלובלין, וכח סיפר:

הגה"צ רבי מאיר שפירא בימי בחרותו למד ביישיבת וויזניץ ורק אחרי נישואיו שהיה לחתן אצל חסיד טשורטקוב החל להסתופף בטשורטקוב, עד שהיה לחסיד טשורטקוב נלהב. בנערותו התגורר בעיירה שאין, ואביו הגה"ח רבי יעקב שמשון שפירא זצ"ל היה נכד של הרה"ק רבי פנחס מקאריץ ז"ע ומקורב משפחה להרה"ק האמרי ברוך מוויזניץ ז"ע, ובכך השתדל הרה"ק האמרי ברוך בכל פעם ששהה בשאין שיעוד ארוחת ערב (וועטשערע) אצל שאר בשרו הרה"ח רבי יעקב שמשון.

פעם אחת בעת שהותו של הרה"ק האמרי ברוך אצל ש"ב, התאונן לפניו מארחו שהנה לו שני בנים שהצעיר מביניהם 'אברהם' (הוא זה שסיפר לי העובדא) הינו כבר הולך על רגליו ב"ה וקופץ ובא, ואחיו הגדול 'מאיר' שכבר בן ארבע אף שהוא ילד מאוד מפותח ומחודד הרבה ב"ה אך אינו יכול ללכת על רגליו.

נענה האמרי ברוך: 'וכי דבר זה צריך ממני? לזה לא צריכים לדידי, כי גם רבי חיימל שלי יוכל ללמוד לכת. ואכן בגמר הסעודה לקח הרה"ק רבי חיים מאנטיניע ז"ע את ידו של הילד מאיר והוליו מסביב לשולחן, ומאז התחיל ללכת כאחד האדם.

כעבור שנים רבות נפגשו הגה"צ רבי מאיר שפירא והרה"ק רבי חיים מאונטיניע במעיינות המרפא בקארלסבאד או מארינבאד (וגם רבי אברהם המספר היה נוכח שם) וניגש רבי מאיר שפירא ואמר אל האנטיניער רבי שזוכר עוד איך בימי עלומיו לימד אותו לילך ברגליו.

נענה לעומתו הרה"ק מאונטיניע: אמנם לימדתי אתכם ללכת, אך אני דמיתי שתלך עד לוויזניץ או עד אנטיניע, אך לא עלה על דעתי שתרחיק לכת כל כך...

הגה"צ רבי אליעזר דוד פרידמאן זצ"ל - פניני תורה וחסידות (וירא עמ' רסח)

נענה מרן מסאטמאר ז"ל ואמר: נו, רמב"ן מפורש הוא זה, "אריץ עמון ומואב השם ית' נחנה לבני לוט ירושה, בעבור לוט אביהם ששרת את הצדיק וגלה עמו לאותה הארץ" (רמב"ן פנחס כה, יח). הגה"צ רבי ישראל יצחק רייזמאן שהיה נוכח בעת שיחה זו, (הוא עצמו היה כידוע תלמיד הגאון מלובלין זיע"א), נדהם למשמע תגובת מרן זיע"א אשר נהירין ליה שבילי כל התורה כולה ורוח אלוקים דיבר בו.

עולמות שחרבו (עמ' ר"ז)

ללמוד הלכות יו"ט בימי בין המצרים

מה שכתב כ"ק מרן שליט"א [הרה"ק רבי דוד מסוכשטוב זצ"ל הי"ד] דנכון ללמוד הל' יו"ט בימים הללו, יש להביא סמך לזה מדעל פי רוב חל פרשת פנחס בין המצרים, אשר שם כתובים כל קרבנות המועדות וגם פרשת תמידין שבראש פרשת המוספין נראה שהוא הל' יו"ט, והוא לפי מה דאיתא בספרי וביום שמחתכם אלו תמידין, ולכאורה אין לזה ביאור.

ובעניי נלע"ד עפ"י מה שכתבו תוס' ריש פרק מקום שנהגו (מסכת פסחים), דביום שאדם מביא קרבן הוא יו"ט, וע"ז הק' הירושלמי דכל יום יה' אסור בעשיית מלאכה משום תמידין,

ותירצו דהתורה התירתו דכתיב 'ואספת דגנך [וכן אי' בעירובין (מ"א). דיום שהקריבו קרבן עצים חשיב יו"ט אצלם ודוחה תענית ט"ב] הנה דמצד התמידין ראוי שיה' כל יום יו"ט, אך דהתורה התירתו והיינו דאין היום חול מיוחד לתמידין לבד, ע"כ אף שמפאת התמידין ראוי שייחשב יו"ט מ"מ הרי מיוחד גם לעניינא חול ומפאת זה אינו יו"ט, אמנם אם דנין על התמידין עצמן שפיר חשיב וביום שמחתכם...

וסמך לדברי מצאתי בספר זכרון זאת (פר' צו) שכתב דשעת תפילה הוא כמו שבת ולהל' י"ל הטעם דתפילות כנגד תמידין תקנום ולגבי תמיד חשיב כל יום יו"ט [ושבת ויו"ט חדא הוא כמ"ש רש"י ביצה (ב'): שבועות (ט"ו):] ה"ג לגבי תפילה חשיב כל יום יו"ט. והגני משתחוה מול הדרת קדשו באימה.

שו"ת אריץ צבי (ה"א סי' מא; להגה"צ רבי צבי אריה פרומר הי"ד אבד"ק קוזיגלוב)

הרב דמתא הגאון רבי אריה קצנלבויגן. רבי אריה היה מתמיד גדול, ותמיד היה עוסק בתורה, והיה זה גם על חשבון זמן האכילה ושינה. כשנפרדו אמר לו הרב מליסא, אני מברך אותך שיקיים בך, "שנים ליום עולה תמיד". לא הבין ר' אריה כוונת הדברים.

הסביר לו הרב מליסא, השולחן ערוך (חלק א"ח) מתחיל ב"שויתי ה' לנגדי תמיד" ומסיים ב"טוב לב משתה תמיד", ולכן אני מברך אותו ששני ה"תמידים" לא יתערבו, שיאכל בשעת סעודה, וילמד בשעת תלמוד.

במשנת רש"י - בפרשתנו

'אידישע מאמע' נמדדת לפי הטיפול בילדיה

וְצִלְפַחַד בֶּן חֶפְרָה לֹא הָיוּ לוֹ בָּנִים כִּי אִם בָּנוֹת וְשֵׁם בָּנוֹת צִלְפַחַד מְחֵלָה וְנָעָה הַגְּלָה מְלַכָּה וְתַרְצָה (כו, לג).

מסופר על אשת הג"ר שאול מאמסטרדם זצ"ל, שהתפרסמה בנעוריה בחכמתה ובגאונותה, והיתה לומדת הרבה, ואחר נישואיה הפסיקה לימודיה מחמת עול הטיפול בילדיה.

כאשר שאלו אותה על כך, השיבה ואמרה: בנות צלפחד נמנו בכל פעם לפי סדר חכמתן, ובסוף פרשת מסעי (במדבר לו, יא) נמנו לפי תולדותיהן, היינו לפי הגיל, ומדוע? - אלא כיוון שהתחנתו שוב חכמתן אינה תופסת מקום, כי 'אידישע מאמע' היא זאת שעסוקה בטיפול עם ילדיה ולא לפי רוב חכמתה.

ארון העדות (ח"ב עמ' קנד)

על ידי ששימש את הצדיק נתעשר מאוד

צָרוּר אֵת הַמְדִינִים וְהַכִּיתֶם אוֹתָם (כב, ג).

רבי דובער שפירא, יהודי ישיש שהתגורר בירושלים. זכה הרבה שנים לעמוד לשרת את הגאון האדיר רבי שניאור זלמן גאב"ד לובלין בעל תורת חסד, משנודע להרה"ק מרן אדמו"ר רבי יואליש מסאטמאר זצ"ל, כי הוא חי בירושלים שלח להזמין אותו, הוא בא כמה פעמים ומרן חקר אותו על תהלוכות ואורחות חייו של הגאון בעל 'תורת חסד' ועל דרך עבודתו.

כמה שעות ישב ר' דובער שפירא וסיפר למרן זיע"א סיפורים נפלאים מהגאון מלובלין, ומרן זיע"א נהנה מאוד וחשקה נפשו לשמוע עוד ועוד. סיפר רבי דובער שפירא למרן זיע"א, כי המשמש הראשון של גאב"ד לובלין היה שמו ר' מענדל מנדלקורן, הוא שימש את הגאון בלובלין הרבה שנים, ואח"כ כשעלה הרב מלובלין לא"י עזב הוא את משפחתו ואת ביתו ונלוה אליו לא"י לשמשו הלאה, ובסופו של דבר בנו של ר' מנדל הנזכר המתגורר בלודז' נתעשר שם מאוד, והיה לו חצרות ובתים ויפרוץ לרוב.

קו 'מחברים' שעי" ממלכת התורה עוז והדר 02-803-9999

סגולת לימוד הספה"ק 'תומר דבורה'

בשבוע הבא - כ"ג בתמוז יחול יומא דהילולא של המקובל האלקי רבינו משה [ב"ר רבי יעקב] קורדובירו. רבינו נולד למשפחה מיוחסת מיוצאי ספרד [כנראה מעיר קורדובה] בעיר צפת בשנת רפ"ב, ונפטר בגיל צעיר בן ארבעים ושמונה שנים בכ"ג לחדש תמוז שנת ש"ל, ומכונה בפי רבים בראשי תיבות הרמ"ק. התגורר בצפת בתקופת הזוהר שלה, בתקופת הבית יוסף, האר"י ז"ל ורבי שלמה אלקבץ מחבר הפיט לכה דודי.

הספר תומר דבורה הוא אחד משבעים התמרים שבספר "אלימה רבתי" שהוא ספר הקדמה לחכמת הקבלה, ואף שגם ספר "תומר דבורה" מבוסס על סתרי תורת הזוהר, מכל מקום הוא גם ספר מוסר במעלת המידות והליכה בדרכיו יתברך, ומשמש כספר מוסר יסודי לכל שוחרי תורה ומוסר. הספר יצא לאור לראשונה בוונציה בשנת שמ"ט, ופעמים רבות נדפס מאז שייצא לאור. בתקופה מאוחרת יותר כשהתחיל רבי ישראל סלנטר זצ"ל את תנועת המוסר הדפיס אחד מתלמידיו את ספר תומר דבורה בעיר קניגסברג בשנת תר"ח.

גם בקלם החשיבו מאוד את הלימוד בספר 'תומר דבורה'. בקול קורא' מיוחד שכתב רבי שמחה זיסל לתלמידיו באלול שנת תרמ"ז הוא מגלה שמצא תרופה כיצד ניתן לעסוק במצות 'אהבת לרעך כמוך', על ידי לימוד קבוע בספר תומר דבורה חוק ולא יעבור. כן אנו מוצאים בקבלות של הסבא מקלם (מעיוה"כ שנת תרנ"ב) שיקבל על עצמו ללמוד בספר תומר דבורה בכל יום (כתבי הסבא מקלם עמ' ע). כמו כן התבטא הסבא מקלם: "הספר תומר דבורה הוא שולחן ערוך על המידות".

בהזדמנות שביקר מרן הגר"א לאפיאן זצ"ל בצפת, עלה לבית החיים הישן והגיע לקברו של הרמ"ק. נעמד ואמר בקול: מהר"ם קורדובירו הקדוש, אנו לומדים ספרים "תומר דבורה" והיתה לנו תועלת מרובה. מרן הסבא מקלם ציוה לנו ללמוד ספרים, וכן אנו עושים, לכן אנו מבקשים מכם שתמליצו טוב עבור הישיבות הקדושות שלומדים בהן מוסר!

הש"ה הק' זצ"ל בהסכמתו לספר [פראג שנת שפ"א] כתב וזה לשונו: "וכל מי שרגיל בספר הזה ואומר אותו בכל שבוע או בכל חודש מובטח לו שהוא בן עולם הבא" עכ"ל.

ונסיים בהבטחת הרה"ק בעל הדברי חיים מצאנז זי"ע, וכפי שהעיד נכדו הגה"צ רבי משה הלברשטאם חבר הבד"ץ של העדה החרדית זצ"ל [בהסכמה לספר יו"ל שנת תשס"ו עם פירוש 'הולכת בדרכיו'] זה לשונו: "שמעתי בעצמי מפה קדשו של הגה"ק המפ' מרן האדמו"ר מסאטמאר בעל ויואל משה זי"ע שאמר משמו של כ"ק זקני מרן הגה"ק רבן של ישראל בעל דברי חיים מצאנז זלה"ה שעצם הלימוד בסה"ק תומר דבורה הוא סגולה להנצל מהמחלה הידועה רח"ל" עכ"ל.

מחוברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

- ווארט יומי • סיפור יומי • הלכה יומית
- אור החיים הק' יומי • פניני אביר יעקב •
- זוהר יומי • פניני הדף היומי • זכרון לצדיק

נכה
מתחילים
את היום!

ישירות למייל האישי

או לחץ
כאן

להצטרפות:
newsletter.mechubarim@gmail.com

נדהמתי. קוויטל לר' שלמה קארלינער! למען האמת זה לא כל כך מפתיע. אם יש ארגון שדואג

לאירוח, לעלגונים ולכל מה שקשור לציונו של הצדיק בלודמיר, אך טבעי הדבר שהם גם יזכו את הרבים בקוויטל חינם. הבנתי שעם כל ההערכה לפועלם, עדיין התזמון הוא לא מרגש כל כך. כמו שאני קיבלתי צנתוק, קיבלו גם אלפים נוספים ברחבי העולם.

הקשתי את הספרה שתיים, והדובר המשיך: "נא אמרו את שמכם ושם האם, ולאחר מכן הקישו סולמית. שימו לב", הוסיף הקריין והדגיש: "בכדי שהמערכת תקלוט כראוי את דיבורכם, אנא אמרו את שמכם בהברת עברית מדוברת. לדוגמה: מוישה בן רבקה - אמרו משה בן רבקה..."

עכשיו נשמע צפצוף, שאומר כי עלי לומר את שמי, אך לא הצלחתי להוציא מילה מהפה. ההפתעה היתה מושלמת, ואני נותרתי כהלום רעם, כי כן, שמי ושם אימי הוא, לא פחות ולא יותר, משה בן רבקה - - -

זו היתה עבורי הודעה פרטית מן השמים, מסר אישי מבורא עולם. מכל צירופי השמות, נבחר דווקא שמי כדי להדגים את אמירת השם ושם האם, ואני רואה בזה אות כי בסופו של דבר, ההשתוקקות והרצון ששמי ייזכר אכן פעלו את פעולתם בגבהי מרומים, כי רצון אמיתי של יהודי משתוקק אינו שב ריקם.

זכותו של רבינו רבי שלמה בן יוטא תגן עלינו ועל כל ישראל, אמן.
(גליון השגחה פרטית)

הנני נתן לו את בריתי שלום:
רצה לשלוח קוויטל (פיתקא) לציונו של
הרה"ק מקארלין, אך פספס את השליח...
אח"כ הגיע טלפון עם השמעה קולית
שלשמע ההודעה חש זרם של התרגשות...
הסכיתו ושמעו

הקשתי את הספרה שתיים, והדובר המשיך: "נא אמרו את שמכם ושם האם, ולאחר מכן הקישו סולמית. שימו לב", הוסיף הקריין והדגיש: "בכדי שהמערכת תקלוט כראוי את דיבורכם, אנא אמרו את שמכם בהברת עברית מדוברת. לדוגמה: מוישה בן רבקה - אמרו משה בן רבקה..."

עכשיו נשמע צפצוף, שאומר כי עלי לומר את שמי, אך לא הצלחתי להוציא מילה מהפה. ההפתעה היתה מושלמת, ואני נותרתי כהלום רעם, כי כן, שמי ושם אימי הוא, לא פחות ולא יותר, משה בן רבקה - - -

זו היתה עבורי הודעה פרטית מן השמים, מסר אישי מבורא עולם. מכל צירופי השמות, נבחר דווקא שמי כדי להדגים את אמירת השם ושם האם, ואני רואה בזה אות כי בסופו של דבר, ההשתוקקות והרצון ששמי ייזכר אכן פעלו את פעולתם בגבהי מרומים, כי רצון אמיתי של יהודי משתוקק אינו שב ריקם.

שמי משה ואני גר בירושלים עיר הקודש. הסיפור שלי התרחש ביום כ"ב בתמוז תשפ"ב - יום היארצייט של הרבי הקדוש רבי שלמה מקארלין ז"ע, שמקום מנוחתו בלודמיר. הקשר שלי אל הצדיק מלודמיר התחיל מהקשר שלי לרבי ומורי, הרה"ג רבי מאיר סירוטה שליט"א. שנים רבות שאני זוכה לשאוב מים חיים ממעיניו הזך, לקנות ממנו תורה בהירה ולשמוע מפיו פסקי הלכה.

מתוקף תפקידו הרם של רבי מאיר שליט"א, הוא נוסע לעיריות נידחות על פני חבלי אוקראינה פולין, לצרכי הכשרת מזון, תיקון מקוואות, עירובין ועוד ועוד, לטובת בני ישראל השוהים בגולה.

במסגרת אותם מסעות זכה רבי מאיר לפקוד קברי צדיקים רבים, ביניהם ציון הרה"ק רבי שלמה מקארלין ז"ע שבלודמיר. בבואו שמה נשבה ליבו בקדושת המקום, עליו שורה רוחו של רבינו זיע"א כמו בחיים חיות, ומני אז הוא פוקד את הציון הקדוש בלודמיר, כשהוא מוסיף ומדגיש כי ניתן לפעול במקום ישועות גדולות.

בחודש תמוז האחרון, ככל שהתאריך כ"ב בתמוז הלך והתקרב, התגברה בליבי התשוקה למסור קוויטל שיונח על ציונו של הצדיק. ידעתי שמורי ורבי עומד לטוס ללודמיר, ותכננתי למסור לו את הקוויטל כדי שייקח אותו עימו. אלא שתוכניות לחוד ומעשים לחוד. הרב נסע ללודמיר, ואני נשארתי כאן עוד לפני שהספקתי

לכתוב את הפתקה. רק לקראת יום כ"ב בתמוז, יום היארצייט, נזכרתי בכל העניין, אבל הבנתי שרבי מאיר כבר שוהה בציון הקדוש, ובאין לי רעיון אחר עם מי לשלוח את הקוויטל, נראה היה שהפסדתי את ההזדמנות. הייתי די מאוכזב, אבל התחזקתי שהכל לטובה.

הגיע ובא ליל היארצייט, והפלאפון שבכיסוי מצלצל. מספר לא מוכר נראה על הצג, ואחרי כמה

צלילים קצרים הוא מפסיק ומתנתק. החלטתי לחזור למתקשר, ואז התברר שזה היה צנתוק. על הקו נשמע תקליט: "הגעתם לקו תורתו של הצדיק ר' שלמה מקארלין. לכבוד היארצייט נתן לשלוח קוויטל לציון הקדוש על ידי המערכת, בחינם ובאופן אוטומטי. הקישו כעת שתיים..."

בקנאו את קנאתי:

מסירות נפש כפשוטו להנחת תפילין בתוככי מחנות ההשמדה של אושוויץ...

שקט שרר במחנה. מדי פעם בפעם נשמעו נביחות כלבי האס-אס האימתניים. אל קיהן הצטרפו שני יהודים, לסייע לו לחדור לחדרו של המפקד.

בעזרת סולם טיפס קיהן אל הגג, ונכנס לחדר המפקד דרך פתח האוורור. אמנם הפתח היה צר מאוד, אך גופו הצנום הצליח להשתחל פנימה. הוא מצא את התפילין מונחות על שולחנו של המפקד, בעוד זה ישן את שנתו העמוקה.

קיהן הניח את תפילין הדמה על השולחן ובמקומן לקח את התפילין האמיתיות ויצא במהירות מבעד לפתח האוורור.

הבוקר הגיע ואיתו מתח גדול. האם מפקד המחנה ישרוף את קוביות העץ או שיבחין כי התפילין הוחלפו? יהודי הצריף החליטו שלא לשוחח על הנושא ולהתנהג כרגיל...

חושיו של ר' ישראל-יצחק קיהן נדרכו. הלחשושים בתוך הצריף הצפוף באמצע הלילה העירו אותו משנתו. הוא אימץ את אוזניו, מתקשה להאמין לקול הלחוש: "יש לי תפילין!".

בתוך דקות התאספו רבים מיהודי הצריף סביב רב הונגרי, שהחזיק בידי זוג תפילין. הם הקשיבו בהתרגשות רבה לסיפורו כיצד הוברחו התפילין אל המחנה תמורת שוחד רב, וזאת אחרי כמעט שנתיים שבהן לא זכו לקיים מצווה חשובה זו.

זו הייתה התחלת הלילה. במקום החל להתפתח דיון הלכתי. על-פי ההלכה אי-אפשר להניח תפילין בברכה אלא כשמתחיל להאיר מעט, או בדיעבד מעט מוקדם יותר, קצת אחרי עלות השחר.

שיכור מעט לאחר שתייה מרובה ביום השבתון הנוצרי. בעקבות זאת שנתו הייתה עמוקה.

שקט שורר במחנה. מדי פעם נשמעו נביחות כלבי האס-אס האימתניים. אל קיהן הצטרפו שני יהודים, לסייע לו לחדור לחדרו של המפקד.

בעזרת סולם טיפס קיהן אל הגג, ונכנס לחדר המפקד דרך פתח האוורור. אמנם הפתח היה צר מאוד, אך גופו הצנום הצליח להשתחל פנימה. הוא מצא את התפילין מונחות על שולחנו של המפקד, בעוד זה ישן את שנתו העמוקה. קיהן הניח את התפילין הדמה על השולחן ובמקומן לקח את התפילין האמיתיות ויצא במהירות מבעד לפתח האוורור.

הבוקר הגיע ואיתו מתח גדול. האם מפקד המחנה ישרוף את קוביות העץ או שיבחין כי התפילין הוחלפו? יהודי הצריף החליטו שלא לשוחח על הנושא ולהתנהג כרגיל.

בבוקר יצאו לעבודה במסילת הרכבת, כבכל יום, כאילו אירועי הלילה לא היו ולא נבראו. בתחילה חשבו כי הנאצים מתכננים לבצע את זממם לפנות ערב, אך גם הערב עבר, ושגרת מחנה העבודה לא הופרעה.

אותו רב שמר עימו את התפילין, ולאחר שחרור המחנה עלה איתן לארץ ישראל.

(גל שיחת השבוע)

ולזרעו אחריו:

מה גרם לחיל הנאצי לתת לנערה לברוח ולא להרוג אותה...:

לא עבר זמן רב ונדמה היה לי כי מצאתי את מבוקשי. ממולי, במרכזת של ערימת אשפה גדולה, היה מונח ארגז ירקות, קצת ישנים אבל ראויים לאכילה. התחלתי לחפור בערימת האשפה ולפליס את דרכי אל הירקות, כשלפתע חשתי כי עוקבים אחרי. הסתובבתי במהירות לאחוריי, ולתדהמתי הרבה, עמדתי מול אקדח שלוף שכוון לעברי על ידי חייל נאצי. דקה תמימה ניצבתי מולו קפואה על מקומי. אני בבגדים מוזנחים, רזה ורעבה, והוא במדים מצוחצחים נתון במגפיים מבריקות, כשהאקדח השחור לפות בידיו היציבות. לא הוצאתי מילה מפי. החייל התבונן סביבותי, בדק כי איש אינו שומע אותו, ושאל: האם יש לך קשר עם יהודי בשם ליברמן? ענית לו כי אני יודעת שלאבי היה חבר טוב, עיתונאי, שהתעסק בכתיבת ספרים ומאמרים, אך איני מכירה אותו ואין לי מושג איפוא הוא.

שוב השתררה דממה. החייל הרים את ראשו, כנזכר בנשכחות מימים עברו, השפיל את אקדחו וסימן לי שאברח. ניצלתי. חיי ניתנו לי במתנה בזכות אותו ליברמן, שהיה חבר של אבא שלי.

לפני עשרות שנים שנה התפרסם בארץ ישראל סיפור מעניין, שחצה גבולות ויבשות ועשה לו כנפיים בקרב ציבורים נרחבים. הר"ר מ. וויס הי"ו, מוותיקי הקוראים, עדיין זוכר את המעשה הלז, שחרת את רישומו בנפשו, והוא ניאות לשתף בו את קוראי הגליון.

היה זה יום אפרורי ומשמים כאשר על דלת מעונו של מר ליברמן, עיתונאי אמריקני שהגיע לביקור בישראל, התדפקה גברת אלמונית. שעות מספר לפני כן, היא התקשרה אל מר ליברמן וביקשה להיפגש עמו בדחיפות.

קיהן, מחסידי האדמו"ר מפאסצ'נה, הקשיב לדיון וליבו סער. יהודים כחושים, מושפלים עד עפר, שלא הניחו תפילין כמעט שנתיים, עומדים מול זוג תפילין ודנים אם מותר להניח תפילין בברכה או לא.

הוא התפרץ לתוך המעגל והכריז: "אני מעדיף שכאשר אעלה לשמיים יבוא מלאך וילקה אותי על שהנחתי תפילין בלילה, בתוך ימי התופת של המלחמה הנוראה, לאחר שלא הנחתי תפילין כבר כמעט שנתיים, ושלא אהיה מאלה שלא הניחו תפילין לאחר שנקרתה לפנייהם הזדמנות יקרה כזאתו".

בלי לחשוב פעמיים חטף את התפילין מידי הרב, בידך עליהן בהתלהבות וכרכן סביב זרועו וראשו.

היהודים הביטו בו נפעמים. אחרי כמה שניות התייצבו בשתי שורות והחלו להניח תפילין, מתוך התעלמות מהשאלה ההלכתית בעניין הנחת תפילין בלילה.

התברר שהמלאך שעליו דיבר קיהן לא איחר מלבוא. ההתלהבות וההמולה חוללו רעש חזק בצריף, וזה עורר את חשדם של הזקיפים.

"מה קורה פה?", שאלו השומרים שנכנסו לצריף, כשהם מדליקים את האור. "מה זה? מה יש לך ביד?", פנו אל הרב ההונגרי.

הרב ניסה לקמץ את התפילין אל תוך ידיו, אך המאמץ היה לשווא. השומר הנאצי תפס את ידיו של הרב והחל להכותן. גם קיהן שעמד לצידו ספג מכות רצח.

כעבור כמה דקות הופיע במקום מפקד המחנה. הוא היה גבה קומה, בגדיו נקיים להפליא ונעליו מצוחצחות ומבריקות. שנאה יוקדת ניבטה מעיניו.

"הביאו אליי את התפילין!", דרש. בפקודתו חטפו השומרים את התפילין מידי הרב ומסרו אותן למפקד. "מחר עם שחר", הכריז המפקד, "אשרוף את התפילין לעיני כל יהודי המחנה. זה יהיה העונש הראוי לכם, יהודים ארורים".

דממה השתררה במקום. המפקד עזב את הצריף. קיהן שכב על הרצפה כאוב מהמכות שספג, ולצידו הרב שהבריח את התפילין. לפתע נמרח חיוך גדול על שפתיו והוא אמר: "הנה, זה המלאך שהיכה אותי על שהנחתי תפילין בלילה...".

"איזה ביזיון יהיה מחר", החלו להישמע קולות בצריף. "הייתכן שהתפילין יישרפו מול עינינו ולא נעשה דבר?".

"אסור לתת לזה לקרות", אמר קיהן. "צריך להיכנס לחדרו של המפקד ולקחת את התפילין!".

יהודי שהופקד על עבודות העץ במחנה הציע להכין שתי קוביות עץ דומות לבתי התפילין, בתנאי שמישהו יתנדב לחדור לחדרו של מפקד המחנה ויחליף את התפילין האמיתיות בקוביות העץ.

קיהן נדהם מאומץ ליבו של היהודי, שלא היה שומר תורה ומצוות. גאוותו היהודית מילאה את ליבו של קיהן וחיזקה אותו. הוא החליט ללכת בעצמו לביצוע המשימה. בתוך דקות הכין היהודי שתי קוביות עץ וצבע אותן בשחור, עד שדמו מאוד לתפילין המקוריות.

כל האירוע היה במוצאי יום ראשון בשבוע, כאשר מפקד המחנה היה

התברר שהמלאך שעליו דיבר קיהן לא איחר מלבוא. ההתלהבות וההמולה חוללו רעש חזק בצריף, וזה עורר את חשדם של הזקיפים. "מה קורה פה?", שאלו השומרים שנכנסו לצריף, כשהם מדליקים את האור. "מה זה? מה יש לך ביד?", פנו אל הרב ההונגרי. הרב ניסה לקמץ את התפילין אל תוך ידיו, אך המאמץ היה לשווא. השומר הנאצי תפס את ידיו של הרב והחל להכותן. גם קיהן שעמד לצידו ספג מכות רצח

נער צעיר שישב על גדר אבן עתיקה, נעץ בי עיניים חומות. מתוכן נשקף ייאוש וסבל. התבוננתי בבגדיו המזונחים, בשעריו הפרוע ובפניו הרזות. הוא היה נער נטוש, ראו זאת עליו מיד. ידיו תלויות היו ברישול לצדי גופו, ומבטו התחנן ברחמים.

היה זה בגרמניה. 18 שנים לפני פרוץ המלחמה. אני נשלחתי על ידי מערכת העיתון שבה עבדתי, בארצות הברית, לכתוב סדרת מאמרים על הכפרים והעיירות הנידחים שבגרמניה. כך, מצאתי את עצמי בשעת ליל מאוחרת, משוטט בסמטאות כפר שכוח ומזונח, מתוך רצון לחוות ולשאוף אל קרבי את הווי הכפר, את תחושות האנשים המתגוררים במקום שאיש לא שמע עליו, את רצונותיהם, אם יש להם כאלו, את דעתם על השלטון, על חייהם, ובכלל.

ואז, סמוך לחצות, כאשר אנשי הכפר נמו על יצועם זה מכבר, צעדתי בדרכי למעונו, ונתקלתי במבטו העצוב של הנער. מדוע הנך כאן? בקור, בלילה, האם אין לך בית? שאלתי אותו. כאן ביתי, ענה הנער, והצביע על ספסל שניצב בתוך כנסיה סמוכה.

רחמי נכמרו על הנער האומלל. בלא אומר ודברים, הובלתי אותו למעונו, האכלתי אותו במיטב המאכלים שהיו עמי, הצעתי לפניו מיטה ושמיכה לשינת הלילה, ובבוקר, טרם נפרדנו, הענקתי לו בגדים; מכנסיים, חולצות, גרביים, הכל, כל מה שבן אנוש זקוק לו. הנער לחץ את ידי בחום וביקש לדעת את שמי. ליברמן, אמרתי לו. הוא גם ביקש לדעת במה אני עוסק והשבתי לו כי אני עיתונאי העוסק בכתובת ספרים ומאמרים. הנער עמד על סף מעונו, וכשדמעות זולגות מעיניו הניח את ידו על לוח לבו ולחש: "אדוני, אני מבטיח לך. אם אי פעם אתקל באדם קרוב אליך, אסייע לו. היה שלום אדם טוב".

באדם קרוב אליך, אסייע לו. היה שלום אדם טוב". ר' מ. וייס נשען לאחור על מסעד הכסא ואומר בהתרגשות, באותו מר ליברמן התקיים שלח לחמך על פני המים. הוא זכה להציל נפש יהודיה וזכות כבירה זו התגלגלה לידיי על ידי מעשה טוב שהוא עשה שנים הרבה לפני כן.

כאשר יהודי עושה מעשה טוב, אף אם אין הוא רואה מיידית את התוצאות החיוביות שנגרמו בשל המעשה הטוב, עליו לדעת, כי כפי שאדם הזורק אבן למרחקים, גם אם יארך זמן רב, בסופו של דבר היא תחזור אל הקרקע, כך גם מעשה טוב שעושה אדם, בסופו של דבר, הרי הוא מיטיב עם עצמו ועם זולתו.

(מאורות הדף היומי)

ראה אדוני, פרשה האשה את בקשתה, אני אספר לך את חציו הראשון של הסיפור שהתרחש עמי, ואתה תשלים לי אותו. ליברמן עשה אזונו כאפרכסת, והאשה החלה לספר:

נערה צעירה הייתי כאשר פרצה מלחמת העולם השנייה. חברותי, כולן, נלקחו למקומות מהם לא שבו לעולם. גם הורי ומשפחתי הלכו לבלי שוב. בעזרת ידידה נכריה הצלחתי לרכוש תעודות מזויפות, שבעזרתן עלה בידי להתחמק מידו הרצחנית של השטן.

כך הלפנו להם חדשים רבים, עד שפעם אחת נתקלתי בקצין אס. אס. בעל עיניים חדות. הלה ביקש את תעודותי, משמש בהן, בדק שוב ושוב, והחליט כי אני משקר. את יהודיה, סינן לעברי, לא תצליחי להסתיר את זה. כל תחונני ובקשותי נדחו על הסף, ונלקחתי על ידו לבניין הגסטאפו, שם עינו אותי קשות, לא הרפו, אבל אני התעקשתי, לא וויתרתי. - ימים ארוכים חקרו אותי הרשעים, ובסופו של דבר השתחררתי.

מאותו יום לא העזתי לצאת לרחוב. פני היהודיים הסגירו אותי פעם נוספת. איני צריכה לספר לך, מר ליברמן, את התלאות שעברו עלי. אתה וודאי מתאר לעצמך איך מרגישה בחורה יהודיה צעירה לימים, שכל משפחתה עלתה בארובות הכבשנים, והיא מסתתרת כאיילה פצועה הנרדפת על ידי כלבי צייד.

יום אחד רעבתי ללחם. היה זה לאחר תקופה ארוכה של מחסור באוכל, והרגשתי שאם לא אשיג כעת מזון, אמות. אזרתי אומץ ויצאתי העירה לנסות למצוא דבר מאכל כל שהוא.

לא עבר זמן רב ונדמה היה לי כי מצאתי את מבוקשי. ממולי, במרכזה של ערימת אשפה גדולה, היה מונח ארגז ירקות, קצת

ישנים אבל ראויים לאכילה. התחלתי לחפור בערימת האשפה ולפלא את דרכי אל הירקות, כשלהפע חשתי כי עוקבים אחרי. הסתובבתי במהירות לאחוריי, ולתדהמתי הרבה, עמדתי מול אקדח שלוף שכוון לעברי על ידי חייל נאצי. דקה תמימה ניצבתי מולו קפואה על מקומי. אני בבגדים מזונחים, רזה ורעבה, והוא במדים מצוחצחים נתון במגפיים מבריקות, כשהאקדח השחור לפות בידי הציבות. לא הוצאתי מילה מפי. החייל התבונן סביבותי, בדק כי איש אינו שומע אותו, ושאל: האם יש לך קשר עם יהודי בשם ליברמן? עניתי לו כי אני יודעת שלאבי היה חבר טוב, עיתונאי, שהתעסק בכתובת ספרים ומאמרים, אך איני מכירה אותו ואין לי מושג איפוא הוא.

שוב השתררה דממה. החייל הרים את ראשו, כנזכר בנשכחות מימים עברו, השפיל את אקדחו וסימן לי שאברח. ניצלתי. היי ניתנו לי במתנה בזכות אותו ליברמן, שהיה חבר של אבא שלי. אדוני! אתה הוא אותו ליברמן שבזכותו ניצלתי! אולי תוכל לומר לי מה יש לך, או מה היה לך עם אותו חייל נאצי, שנזכר בך רגע לפני שעמד לרצוח יהודיה?

קירבתי את מצחי אל החלון הקר, סיפר מר ליברמן לאחר מכן, סגרתי את עיני, וניסיתי לדלות מנבכי מוחי פרט כל שהוא שיכול לקשר אותי עם נער נוצרי שהפך לחייל נאצי. טיפות גשם קטנות זלגו היישר לכיווני ונחבטו בשמשת החלון שגרעדה קלות. הגשם החל להכות בזנוגית בעצמה, ובבת אחת נגערתי ממקומי.

נזכרתי. היו לו עיניים חומות? צלקת מעל האף? כן, את בטוחה? ובכן, הרי זה מדהים, פשוט מדהים, אספר לך את השתלשלות האירועים.

קו 'מחברים'
שע"י ממלכת התורה עוז והדר
02-803-9999

פנינים על הפרשה:

ימי בין המצרים:

מט יב). הפננה בזה, דבא להוכיח את ישראל, דמי מאריך הגלות הם עונותיהם, שאינם רוצים לשוב בתשובה, שהיה להם לדעת דסבת אריכות הגלות הם העונות, דמאחר שהם בצער הגלות בין הגוים, זה רודה זה מרדה זה עושה בעברת זדון, היה להם להתבונן ולא יוסיפו לחטא, כדי שישבו ה' מחרון אפו ויגאלם מיד. אבל בעונותינו הרבים מאחר שהם בעברת הגלות ואפלו הכי מחזיקים ברשעם, בזה מוסיפים חרון אף לפניו יתברך ומאריך הגלות, שאם עשו תשובה בלב נשבר, מיד היו נגאלים בלי שום עכבה, כמו שכתוב (מלאכי ג ז) 'שובו אלי ואשובה אליכם', דהינו דכשתשובו אלי מיד גם אני אשובה אליכם בלי שום עכבה:

זהו שאמר חכילי עינים מיין, דהינו אפלו אתם רואים שהקדוש ברוך הוא מלא דין עליכם עד שענינו אדמים בחרון אף עליכם, מכל מקום אם תשובו בלב נשבר ותלבנו עצמכם ותתפללו לפניו ותבקשו ממנו מחילה וסליחה, מיד העינים שלו יתברך שהיו אדמים כיון מצד הדין, מיד יחזור זכים ולבנים יותר מן החלב מצד החסד והרחמים, שיתמלא עליכם רחמים ויגאל אתכם מיד. וזהו שאמר ולבן שנים מחלב, דהינו לבון וטהרת לבבכם ופיכם, זה גורם שענינו יתברך יחזור זכים יותר מחלב, ויתמלא עליכם חסד ורחמים:

(מחשוף הלבן פרשת ויחי)

אל יתיאש מהגאולה

אחרי גמפר גאלה תהיה לו אחד מאחיו יגאלנו או דדו או בן דדו יגאלנו וגו' (ויקרא כה מח-מט). אפשר לרמוז, דאלה הפסוקים רומזים על ארך הגלות, שלא יקוצו בני ישראל בארך הגלות ולא יתיאשו מן הגאולה חס ושלום (סנהדרין צז:). כי הקדוש ברוך הוא אמת ודבריו אמת, ולא יפר את בריתו שהבטיחם לפדותם. ומכמה אנפי יש בטחון לגאולתנו: חדא, דיעשה הקדוש ברוך הוא למען שמו הגדול המחלל בגוים, כמו שכתוב (יהושע ז ט) 'זמה תעשה לשמך הגדול, משום דאין השם שלם עד שיבוא משיח צדקנו, וכמו שכתוב (ישעיה מח יא) 'למעני למעני אעשה', וכמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים קטו א) 'לא לנו ה' לא לנו כי לשמך תן כבוד'. ועוד, אמרו חכמים (מדרש תנחומא כי תצא יא), אין הכפא שלם עד שיבוא משיח צדקנו, שנאמר (שמות יז טז) 'כי יד על כס יה'. והכפא יש לו ארבע רגלים, שלש הם אבות העולם, והרביעית היא דוד המלך עליו השלום, והחסר הוא של דוד המלך עליו השלום.

ואפשר, דלזה נרמז בנביא (מלכים ב יט לד) 'וגויתי על העיר הזאת להשיעה למעני ולמען דוד עבד'. ועל זה גם כן נאמר (עמוס ט יא) 'אקים

בכל חצות לילה השכינה בוכה על צערה בגלות

מצפים לגאולה ואינם שבים בתשובה

והנה בעונות כל ימי ארך הגלות בכל חצות לילה שהשכינה צועקת ומתעצמת על צערה בגלות, כל העולמות מודעזעים ובוכים וצועקים עמה, והאבות והאמהות והשבטים ומשה רבנו עליו השלום וכל דורו וכל בני ישראל שבאותו עולם, כלם מתחננים ובוכים לפני הקדוש ברוך הוא באותה שעה על צערה של שכינה עד מתי הולכת ומצטערת. וזה הדבר בא להודיע משה רבנו עליו השלום לנשמות העתידות להיות באותו הדור האחרון הרואים בארך הגלות יותר מדאי ואינם שמים לתת על לב מדוע ארך הגלות הזה, והם באמת מאמינים שיבוא מלך המשיח ומקוים תשובתו בכל יום, אבל אינם מתעוררים לעשות תשובה שלמה שעל דה יבוא, רק אומרים בפהם 'כי לישועתך קוינו כל היום', והעקר חסר מהם שהיא התשובה:

אין נכון לצפות לגאולה בלא תשובה

ואפשר כי לזה נתכונן הנביא עליו השלום שאמר (הושע יא ז) 'ועמי תלואים למשובתי ואל על יקראו יחד לא ירומם', דלכאורה 'אל על יקראו' אין לה הבנה. אמנם לפי האמור יבוא על נכון, שאומר 'ועמי תלואים', הינו עיניהם תלויים ומקוים מתי אגאלם מן הגלות ואשיבם לארצם כבראשונה, ואומרים בפהם 'כי לישועתך קוינו כל היום', אבל אין בפהם נכונה, כי הגאולה תלויה בתשובה, כמו שנאמר (ירמיה ג כב) 'שובו בנים שובבים ארפה משובתיכם', כי אינם נגאלים בלי תשובה (סנהדרין צז:). וזהו שאומר 'ועמי תלואים למשובתי', כמו שאומרים שמקוים שאשיבם למקומם, אבל משליכים הדבר עלי, שאומרים שתשובה זו תלויה ביד השם, שהוא ירחם עלינו ויפדנו מתוך הגלות, וזהו 'אל על יקראו', 'אל על' תרי מלי גינהו, דהינו פעם אומרים 'אל ה' תלוינו עינינו שיגאלנו מן הגלות הזה, וזהו מלת 'אל', ופעם אומרים 'אל ה' מטל העל של הגלות הזה, כמו (תהלים נה כג) 'השלך על ה' יתברך, ואין האמת כן, שהעקר הוא שיעשו תשובה. והדבר הזה שהוא התשובה שבה תלויה הגאולה אינם מתעצזים ומסכימים יחד לעשותה, וזהו 'יחד לא ירומם', דהינו אינם מסכימים יחד לעשות התרוממות שבה יגאלו, והיא התשובה כאמור, וזהו 'יחד לא ירומם' לעשות תשובה:

(מחשוף הלבן פרשת נצבים)

סיבת אריכות הגלות

חכילי עינים מיין ולבן שנים מחלב (בראשית

עצות וסגולות:

צדיקים

זכות הצדיקים על כולם

אנחנו רואים בעינינו מיום שנברא אדם הראשון ועד היום, כל הצדיקים שעברו כל בני אדם מזכירים אותם לברכה ובטוחים בזכותם, ואפלו הרשעים מבקשים על עצמם בזכות הצדיקים שעברו.

וזה שאמר כי יראה חכמים ומתו דהינו אין בהם רק מיתה דוקא, ומיום מיתתם בני העולם מזכירים אותם לברכה, ומבקשים רחמים מאת ה' בזכותם, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות יח.) צדיקים אפלו במיתתם קרויים חיים.

(דורש טוב, דרוש ו' לנפטרים)

הצדיקים מעלים את הרשעים מגיהנם

דכמה צדיקים עוברים בגיהנם העברה בעלמא, ולא מחמת עצמם, רק להעלות משם נשמות הרשעים שהרהרו לעשות תשובה ולא הספיקו לעשותה בפעל עד שמתו, והם נדונים בגיהנם עד שיעברו איזה צדיקים שם ומתדבקים בהם ועולים (זוהר ח"ג רכ:), והצדיקים שבחיייהם היו משתדלים להחזיר הרשעים בתשובה ולזכות את הרבים, אפשר גם במיתתם הקדוש ברוך הוא מגלגל זכות זה על דם, ומעבירם בגיהנם כדי להעלות הרשעים שהרהרו תשובה ויזכו על דם. ואף על פי שיש צער מעט לצדיקים בעברם שם, מכל מקום יש להם נחת רוח ורצון טוב בשביל זכות הרשעים.

(שם, דרוש ז' לנפטרים)

הצדיק במעשיו מביא השפעה לעולמות ולישראל

הצדיק שיהיה בדור, על ידי מעשיו הטובים הוא גורם שהספירות משפיעות זו בזו ומשפיעות להשקות לישראל שהם הצאן (זוהר ח"ג קיג), וכל זה על ידי הצדיק.

(פיתוחי חותם פרשת שמות, ד"ה ולכהן)

יסתכל בצדיקים וילמד ממעשיהם

חשך על שם שמחשיך עיני האדם ומסמא אותם שלא להביט ביראי השם ולראות מה הם עושים.

(מעגלי צדק אות ב"ת, ד"ה בראשית)

אתנו ואת אדמתנו בלחם ונהיה אֲנַחְנוּ וְאֲדַמְתֵנוּ עֲבָדִים לַפְרֵעָה וְתָן זֶרַע וְנַחֲיָה וְלֹא נָמוֹת וְהֲאֲדַמָּה לֹא תִשֵּׂם (בראשית מז יט). אֲפֹשֶׁר לְרִמּוֹ, דְּעַדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִתְאַרְךָ עֲלֵיהֶם עַל הַגְּלוּת וְקִצְוֹ בְּחַיֵּיהֶם, וּמִצְטַעְרִים וּמִתְאַוֹנְגִים עַל צַעֲרָם שֶׁבִין הָאֲמוֹת, וּמִצְטַעְרִים גַּם כֵּן עַל צַעַר אֲרֻצְנֵהּ הַקְּדוּשָׁה וְעַל בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְתַפְאָרְתֵנוּ עַד מִתִּי הֵם שׁוֹמְמִים, וּבִטְלָה עֲבוּדָה וּבִטְלָה תּוֹרָה, וְשׁוֹאֲלִים וּמִבְקָשִׁים מֵאֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁישׁוּב וְיִרְחַמֵנוּ, וְיִשִּׁיב הָעֲבוּדָה לְמִקְוָמָה וְהַתּוֹרָה עַל מְכוּנָהּ. וְהוּוּ שְׂאֵמֵר לְמָה נָמוֹת לְעֵינֶיךָ, יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּגִלוּתָם וּבְצַעֲרָם, רְבוּנוּ שֵׁל עוֹלָם, לְמָה נָמוֹת לְעֵינֶיךָ בְּגִלוּת, גַּם אֲנַחְנוּ גַּם אֲדַמְתֵנוּ שֶׁהִיא אֲרֻץ הַקְּדוּשָׁה. קִנָּה אֲתֵנוּ וְאֵת אֲדַמְתֵנוּ בְּלַחֵם, דְּהֵינּוּ פְדוּנוּ וְקִנָּה אוֹתֵנוּ בְּשִׁבִיל שְׁנַעֲסֵק בְּתוֹרָה שְׁנִקְרָאת 'לַחֵם' בְּאֲדַמְתֵנוּ שֶׁהִיא קְדוּשָׁה, וְנַחֲיָה אֲנַחְנוּ וְאֲדַמְתֵנוּ עֲבָדִים לַפְרֵעוֹן הַבוֹרָא יִתְבַרַךְ, שְׁנַחֲיָה עוֹסְקִים בְּתוֹרָה וּמְקַרְבִּים קִרְבָּנוֹת בְּאֲדַמְתֵנוּ. וְתָן זֶרַע, דְּהֵינּוּ שֵׁלַח לָנוּ מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ שֶׁהוּא זֶרַע דָּוִד הַמֶּלֶךְ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם שְׁנֶאֱמַר בּוֹ (תהלים פט לו) 'זֶרַעוּ לְעוֹלָם יְהוָה, וְזִבְחֵהּ וְנַחֲיָה, נִכְנַס בְּקִדְשָׁה שֶׁהִיא חַיִּים, וְלֹא נָמוֹת, וְלֹא נִשְׂאָר בְּסִטְרָא אַחְרָא הַנִּקְרָאת סִטְרָא דְמוֹתָא, וְהֲאֲדַמָּה שֶׁהִיא אֲרֻצְנֵהּ הַקְּדוּשָׁה, לֹא תִשֵּׂם, לֹא תִשְׂאָר שְׂמָמָה: יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שִׁירָאָה בְּעֵינֵינוּ וְיַחֲשֵׁב נֶאֱלַתֵנוּ, אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן: (פיתוחי חותם פרשת ויגש)

שְׂבָאֲחִים יִגְאֻלְנוּ, וְדַהֲיֵנוּ, שִׁירָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעַן שְׂמוֹ, שְׂאִין הַשֵּׁם שְׁלָם בְּעוֹד יִשְׂרָאֵל בְּגִלוּת, וְיִקְרַב הַגְּאֻלָּה:

הטעמים הנוספים לגאולה

זֹאת וְעוֹד, או דָּוִד אוֹתִיּוֹת 'דָּוִד', דְּהֵינּוּ שִׁירָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּצַעַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם, שֶׁהוּא רִגַל רְבִיעִית לְכַסַּף וְחֶסֶד הַיּוֹם בְּגִלוּת, יִרָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּצַעֲרוֹ וְיִקְרַב הַגְּאֻלָּה. או בֵּן דָּוִד, הוּא 'בֵּן דָּוִד' שֶׁהוּא מְשִׁיחַ, יִרָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּצַעֲרוֹ כְּמוֹ שְׂכַתְבֵנוּ, וְיִקְרַב הַגְּאֻלָּה. או מְשִׂאָר בְּשׂוֹר, שְׂאֵר רֵאשִׁי תְּבוֹת שְׂכִינַת אֵל רַם, דְּהֵינּוּ שִׁירָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצַעַר הַשְּׂכִינָה. או נְמִי, רוֹמְזוֹ עַל הַצְּדִיקִים שְׂמִצְטַעְרִים הַרְבֵּה עַל צַעַר הַשְּׂכִינָה וּמְשִׁימִים עֲצָמָם כְּשִׁירִים, וְעַל זֶה מְסִים מִשְׂפָּחָתוֹ, כְּלוֹמֵר, אוֹתָם הַצְּדִיקִים שְׂמִשִּׁימִים עֲצָמָם כְּשִׁירִים וְהֵם מִשְׂפָּחַת עִם יִשְׂרָאֵל, גַּם הֵם סְבָה לְקִרְבַּ הַגְּאֻלָּה. או גְּדוּלָה מְכַלֵּם הַשִּׁינָה יָדוּ וְנִגְאָל, דְּהֵינּוּ נִתְעוֹרֵר הָעַם הַזֶּה בְּתוֹשׁוּבָה, שְׂזוֹ הִיא הַשְּׂגָת יָד, וְנִגְאָל:

ה' בְּרַחֲמֵינוּ הַרְבִּים יַעֲשֵׂה לְמַעַן שְׂמוֹ, וְיִקְרַב בֵּיאַת מְשִׁיחֵנוּ בְּקִרְבּוֹ, בְּעִגְלָא וּבְזִמְן קִרְבִּי, אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן:

(פיתוחי חותם פרשת בהר)

צער בני ישראל על הגלות

לְמָה נָמוֹת לְעֵינֶיךָ גַּם אֲנַחְנוּ גַּם אֲדַמְתֵנוּ קִנָּה

אֵת סֶכֶת דָּוִד הַנִּפְלֵת, וְהֵאל יִרָאָה בְּרַחֲמֵינוּ צַעַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם, וְיִקְרַב קֶץ גְּאֻלְתֵנוּ. זֹאת וְעוֹד, יִרָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּצַרַת מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, דְּמִצְטַעַר בִּיסוּרִין בְּשִׁבִיל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ עוֹלָם (סנהדרין צג:). וְעוֹד, יִרָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּצַעַר הַשְּׂכִינָה, שֶׁהִיא בְּצַעַר גְּדוֹל יוֹתֵר מְדִי. זֹאת וְעוֹד, אִם יֵשׁ צְדִיקִים בְּדוֹר שְׂמוֹסְרִים עֲצָמָם עַל צַעַר הַשְּׂכִינָה, וְאִינָם מְחִזְקִים טוֹבָה לְעַצְמָם, הַמְּשִׁימִים עֲצָמָם כְּשִׁירִים. זֹאת וְעוֹד, אִם נִתְעוֹרְרוּ יִשְׂרָאֵל וְעָשׂוּ תְּשׁוּבָה (יומא פ. סנהדרין צז:):

ישראל יגאלו אף שנראה להפך

וְהוּוּ כִנְיַת הַפְּסוּקִים: אַחְרֵי גִמְכָר גְּאֻלָּה תִהְיֶה לוֹ, מְדַבֵּר עַל קַהֲל יִשְׂרָאֵל וְאוֹמֵר, אֵף עַל פִּי שְׂאִתָּה רוֹאָה עִם יִשְׂרָאֵל גִּמְכָר בְּגִלוּת וְנִתְאַרְךָ הַרְבֵּה זְמַן הַגְּאֻלָּה, אֵל תִּתְנַאֲשׁ מִן הַרְחִמִים כִּי סוֹף סוֹף גְּאֻלָּה תִהְיֶה לוֹ. וְהִנֵּה גִמְכָר בְּמִלּוֹי גִמְטְרִיא 'עֲמִי קַהֲל יִשְׂרָאֵל, לְרִמּוֹ דְּעַל גְּלוּת יִשְׂרָאֵל מְדַבֵּר:

הקב"ה יגאלם למען שמו

וּמִנְחָם אוֹתָם וּמְדַבֵּר עַל לְבָם שְׂכַמָּה דְּבָרִים יֵשׁ שֶׁהֵם סְבָה לְגְאֻלָּה. הַרְאֵשׁוּנָה, אַחַד מֵאֲחֵינוּ יִגְאֻלְנוּ, אַחַד הוּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא אַחַד וּמִיחַד מֵאֲחֵינוּ, לְפִי שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קִרָּא לְיִשְׂרָאֵל אַחִים, שְׂנֶאֱמַר (תהלים קכב ח) 'לְמַעַן אַחֵי וְרַעֲלִי, וְכִיּוֹן שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְיִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים אַחִים, הַמִּיחַד שְׂבָאֲחִים הוּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. לְפִיכָךְ אֲמַר אַחַד מֵאֲחֵינוּ הוּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַמִּיחַד

ישועות יעקב

דקה מתורתו של ה'אביר יעקב'

לשמיעת השיעורים 02-803-9999

אור בהירות הנ"ך

בהישג ידך!

אוצרותיהם של מגידים

הכל בא בחשבון חוץ ממה שבאמת היה: את הבית נקתה פעם בשבוע אשה גויה, וכששמעה שמחפשים ספר, מיד אמרה שהיא לקחה אותו.

"למה לקחת את הספר?" תמהו בני הבית, והגויה השיבה: "הבאתי את הספר הזה לבעלי..." הפליאה גברה והלכה - וכי בעלה הגוי לומד מסכת בבא קמא? מה, הוא משתתף בשעור הדף היומי?...

אבל ההסבר שנתנה הגויה - אלמלא שהיה מאד מביך, בודאי שהיה גורם לגלי צחוק רועמים. היא ספרה שבעלה לא נרדם בלילות, וכמה פעמים היא ראתה שבעל הבית לוקח את הספר הזה - גמרא בבא קמא - מתישב אתו ליד השלחן, ומיד נרדם. 'חשבת', אמרה הגויה, 'החלטתי ועשיתי - לקחתי את הספר והבאתי אותו לבעלי, אמרתי לו שישב לידו ובודאי הוא מיד ירדם'...

הגאון רבי שלמה לוינשטיין שליט"א: מדוע משיח בן דוד עדיין לא בא - התשובה הפשוטה שכל אחד צריך להפנים בקרבנו...

השיבה: "הבאתי את הספר הזה לבעלי" ... הפליאה גברה והלכה - וכי בעלה הגוי לומד מסכת בבא קמא? מה, הוא משתתף בשעור הדף היומי?...

אבל ההסבר שנתנה הגויה - אלמלא שהיה מאד מביך, בודאי שהיה גורם לגלי צחוק רועמים. היא ספרה שבעלה לא נרדם בלילות, וכמה פעמים היא ראתה שבעל הבית לוקח את הספר הזה - גמרא בבא קמא - מתישב אתו ליד השלחן, ומיד נרדם. 'חשבת', אמרה הגויה, 'החלטתי ועשיתי - לקחתי את הספר והבאתי אותו לבעלי, אמרתי לו שישב לידו ובודאי הוא מיד ירדם'...

"אם כן", אמר החבר שלי לבעל נדודי השנה, "יש לך פתרון כיצד להביא אליך את השנה, אתה תרדם ותישן טוב מאד"...

לבסוף העלתה הבעיה של יחזם ומארגן המסיבה [בשלב זה לא ידעו שהוא כתב את הבעיה].

מה הציק לו? מה הבעיה שלו? למה הוא ביקש פתרון?

ובכן, שאלתו היתה: למה המשיח עוד לא בא? כלם הופתעו מעצמת השאלה, ואחד המשתתפים שהיה צריך לתת מענה לבעיה, אמר: "האמת היא שאותה התשובה נתנה לי אשתי, אני רק מדבר במקומה. הוא פתח את ספר "שמירת הלשון", ספר שמחירו בשוק אינו עולה על חמשה עשר שקלים, וקרא משם שורה שכתב רבנו ה"חפץ חיים" זצ"ל. כתוב שם שלשון הרע גורם שלא יבוא משיח!"

מענין מאד. הדברים כל כך פשוטים, הבעיה היא רק שאנשים פשוט לא שמים לב אליהם, ולא מוכנים להקדיש מחשבה, כוחות וזמן, כדי לפתור את הבעיה. אם נשמר על פינו, המשיח פשוט יבוא.

(הגאון רבי שלמה לוינשטיין שליט"א - דורש טוב - בין המיצרים)

והנה שוב מתקשר אתם - מי? ...המארגן, ומה בפיו? עכשו כל אחד יקבל דף שבו כתובה בעיה שכתב אחד המשתתפים, ועליו להמליץ על הפתרון הנראה לו.

יפה מאוד. הגיעו כולם למסיבת החנוכה, וכל אחד הקריא את הבעיה שהוטל עליו לפתור. ולדוגמא החבר שסיפר לי את הספור, נאלץ להתמודד עם בעיה קשה מאד שהעלה אחד מהמשתתפים - מה? הוא לא נרדם בלילות... ומה היה הפתרון שהציע? הוא סיפר ספור:

בבית אחד גרו זוג יהודים טובים ואמידים. בבית היתה ספרייה, כמקובל בכל בית יהודי, ובין הספרים היה גם ש"ס. והנה, יום אחד נעלמה גמרא אחת מהש"ס, מסכת בבא קמא. שאלו את בני הבית מי לקח את הגמרא, ואף אחד לא ידע את התשובה. ניסו לשחזר - אולי אחד מהשכנים בקש לשאל? אולי מישהו לקח אותה לבית הכנסת ללמד והשאירה שם?... הכל בא בחשבון חוץ ממה שבאמת היה: את הבית נקתה פעם בשבוע אשה גויה, וכששמעה שמחפשים ספר, מיד אמרה שהיא לקחה אותו.

"למה לקחת את הספר?" תמהו בני הבית, והגויה

נצד לשונך וקרב את האלה. ימי בין המצרים הם גם ימי הצפייה לישועה. מתוך התבוננות בעמק הגלות, בקשיים הנוראים של עם ישראל, במצבה מעורר החמלה של ירושלים עיר הקודש, ובמיוחד בשועלים המהלכים בהר הבית מקום בית מקדשנו - צפה ועולה ביתר שאת הצפיה לגאולה, הכמיהה לישועת ה' שתחזיר אותנו לחיק אבינו ושנחדש ימינו כקדם.

ומאליה צצה ועולה במחנה שאלה מנקרת ומציקה - למה עדיין לא בא המשיח? כל כך הרבה שנים עם ישראל מחכה לו, כל כך הרבה תפלות נשאו לבואו, ומדוע, אפוא, לא זכינו? מה חסר לנו? מה צריכים אנו לתקן?

שמעתי על כך תשובה פשוטה ותמימה, תשובה שענתה סתם אשה - לא רבנית ולא צדקת גדולה, אלא אשה רגילה, יראת שמים. ומסתבר שישנם אנשים טובים, ששאלת אי בואו של משיח צדקנו מעסיקה את ראשם לא רק בתקופת בין המצרים, אלא כל השנה, ומעשה שהיה כך היה:

כולנו מכירים את תופעות הטבע של דורנו, תופעות שקשורות למנטליות של הדור. אחת מהן היא עריכת מסיבות חנוכה משפתתיות. ובכן, הספור התרחש שם:

מארגן המסיבה ביקש, שכל אחד מהמשתתפים יחשוב ויכתוב מה הבעיה המעיקה על חייו. ואכן, כל אחד ישב עם עצמו ועם אשתו, וחשב מה הבעיה שלו. העלו בעיה, ולבסוף החליטו שבעצם היא לא כל כך בעיה. העלו בעיה אחרת, וגם אותה דחו, עד שלבסוף הוחלט והוגדר אצל כל אחד ואחד מה הבעיה המעיקה ביותר על חייו.

כל אחד מהמשתתפים תמצת את הדברים ושלחם בכתב [ללא שם מזהה כמובן] למארגן המסיבה.

סברו המשתתפים שהם כבר מוכנים למסיבה...

אוצרותיהם של מגידים

הרה"ק מריבניץ נכנס לחדר הנ"ל שהיה שם אותו חסיד, ומיד הרכין את ראשו וישב כך משך כחצי שעה, כאשר כולנו עומדים דוממים מסביב ביראת הכבוד, פתאום קם ממקומו ואמר לו: 'ביום ו' פרשת ויצא אתה יוצא לחירות'. ויצא מן החדר. 'חשבתי לעצמי' אמר לי הרב גאדמאן, 'שאין זה שייך במציאות, כי בדרך כלל משעה שמחליטים לשחרר אדם מבית האסורים, ועד שמוציאים אותו בפועל, עובר זמן רב מאוד, כי צריך לכתוב כמה מכתבים, ולהעבירו אל הפקידים השונים ולהמתין לאישורם, ואדהכי והכי עוברים כמה וכמה חדשים לפחות, אולם מפני הכבוד לא אמרתי כלום, אמנם למרבה הפלא בבוקרו של יום השישי, פרשת ויצא, הגיעה הפקודה להוציא את החסיד הנ"ל לחירות תיכף ומיד...'

הגאון רבי מאיר צוויבל שליט"א: יפקוד ה' אלקי הרוחות לכל בשר איש על העדה, אשר יצא לפניו וגו', דהיינו שיהיה מנהיג כזה אשר יהיה בכוחו להוציא אסירים ממסגר לפני הזמן.

פרשת ויצא אתה יוצא לחירות. ויצא מן החדר. 'חשבתי לעצמי' אמר לי הרב גאדמאן, 'שאין זה שייך במציאות, כי בדרך כלל משעה שמחליטים לשחרר אדם מבית האסורים, ועד שמוציאים אותו בפועל, עובר זמן רב מאוד, כי צריך לכתוב כמה מכתבים, ולהעבירו אל הפקידים השונים ולהמתין לאישורם, ואדהכי והכי עוברים כמה וכמה חדשים לפחות, אולם מפני הכבוד לא אמרתי כלום, אמנם למרבה הפלא בבוקרו של יום השישי, פרשת ויצא, הגיעה הפקודה להוציא את החסיד הנ"ל לחירות תיכף ומיד.

וסיים הרב גאדמאן באמרו: 'אינני חסיד, ולא בן חסיד, אולם באותה שעה נוכחתי לראות כוחם של צדיקים, והושרש בלבי אמונה בהם'.

ויתכן לפרש בזה לשון הפסוק (במדבר כז טז): 'פקוד ה' אלקי הרוחות לכל בשר איש על העדה, אשר יצא לפניו וגו', דהיינו שיהיה מנהיג כזה אשר יהיה בכוחו להוציא אסירים ממסגר לפני הזמן.

(הגאון רבי מאיר צוויבל שליט"א – נר המאיר)

ניכר במקום, כל הפקידים והמנהלים באו לראותו, ובתוכם גם הגלח הנ"ל, וכאשר בדקו את כל הנכנסים כנהוג, הורה הגלח שלא יגעו בו בשום פנים ואופן ולא יבדקוהו, ואף ביקש מן הרה"ק ברכה לאריכות ימים, ובידכו.

המשיך הרב גאדמאן וסיפר לי: 'הרה"ק מריבניץ נכנס לחדר הנ"ל שהיה שם אותו חסיד, ומיד הרכין את ראשו וישב כך משך כחצי שעה, כאשר כולנו עומדים דוממים מסביב ביראת הכבוד, פתאום קם ממקומו ואמר לו: 'ביום ו'

יפקוד ה' אלקי הרוחות לכל בשר איש על העדה, אשר יצא לפניו (כז, טז-יז).

פעם הזדמן לי לבקר בבית האסורים בעיר וואדבורן ניו יארק, וכאשר שוחחתי עם רב בית האסורים, הרב גאדמאן שליט"א, סיפר לי מעשה נפלא שהיה עד בזה, וכה דבריו:

לפני כמה שנים היה בין אסירי בית הסוהר חסיד אחד, יום אחד פנו אלי כמה עסקנים שטפלו בענינו, ואמרו לי שהרה"ק מריבניץ זצ"ל רוצה לבקרו, עניתי שדבר זה אינו פשוט כלל, כי עלי לעשות אסיפה של כל הנוגעים בדבר, וגם להבדיל הגלח של בית הסוהר צריך להסכים לזה, אולם אמרתי שאשתדל בענין, ואכן כנסתי אסיפה עם הגלח ועם שאר הפקידים, וגם העסקנים באו לאסיפה, והסבירו לנאספים כי מדובר באיש קדוש מאוד, אשר מפורסם בכל קצוות תבל, בסופו של דבר הסכימו כולם בלא יוצא מן הכלל לאשר את הביקור של הרה"ק מריבניץ, והגלח הוסיף לבקש שידועו לו כאשר הוא מגיע כי הוא חפץ לראותו.

ואכן ביום ג' פרשת נח בא הרה"ק מריבניץ זצ"ל בשערי בית הסוהר, כאשר התרגשות מיוחדת

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

השבוע במדור:

כשלא קרא שנים מקרא ואחד תרגום, איזה פרשה יקדים בשבת הבאה | שימוש באביזרי כושר בשבת | הסרת תווית מן החלה | האם בליל י"ז בתמוז אסור לשמוע מוזיקה, למרות שעוד לא החלה התענית | תזמורת וריקודים בשבע ברכות | שמחת 'תנאים' | בגד חדש בלא שמברך שהחיינו | האם מותר להתאמן בלימוד נגינה בימי בין המצרים וכן לאבל בתוך י"ב חודש. | ברכת 'הטוב והמטיב' | שכר דירה, והכלב שנובח לא נותן לישון

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א
רבה של שכונת רמת אלחנן בבני ברק

שיש לפנינו דין תדיר ושאינו תדיר דתדיר קודם, אלא דמשום דלא לקרות שלא כסדר אמרינן דיתחיל פרשה הקודמת, והרי קיימא לן דבתרי ענינים אין מוקדם ומאוחר בתורה, אם כן מאן יימר דהכי הוא שלא כסדרן, וכבר תמה בשו"ת משיבת נפש (או"ח סימן ב) בהא דפרשיות שבתפלין פסולים כשכתבן שלא כסדרן, ואפילו בשתי פרשיות שהקדים הראשונה לשניה פסולה, והא אין מוקדם ומאוחר בתורה, ע"ש. אבל י"ל דכיון דפסול שלא כסדרן הוא מן התורה, כמ"ש בפמ"ג (משב"ז ריש סימן לב) ודלא כמ"ש בפמ"ג (משב"ז) ריש סימן סד, אם כן נהי דאין מוקדם ומאוחר בתורה, מכל מקום מספיקא שמא פרשיות אלו נאמרו כסדרן לכן לא יצא. אבל הכא דיש לפנינו מעלת תדיר, אלא דאיכא כנגדה מעלת קריאה כסדר, אם כן כיון דאין מוקדם ומאוחר בתורה, שוב אי אפשר לדחות מספק מעלת תדיר, ועל פי זה יש לדון דלפמ"ש הראב"ן (סימן לד) דבמשנה תורה יש מוקדם ומאוחר בתורה גם בתרי עניני, אם כן במשנה תורה שוב יהיה הדין שיקרא פרשה הקודמת גם היכא דמשלים אחר כמה שבועות, מה שאין כן בד' חומשים הקודמים. אולם יעוין בתוס' בברכות (דף יד ע"ב ד"ה למה קדמה) דמוכח דלא כהראב"ן. [היינו דהקשו התוס' על הא דאמרינן התם למה קדמה פרשת שמע לוהיה אם שמוע, וא"ת תיפוק ליה דקדמה בתורה, וי"ל דהכי קאמר למה קדמה אף לפרשת ציצית דקדמה לכולן, אלא ודאי אין אנו חוששין לזה שהיא קודמת בתורה, משום דאמרינן אין

עכ"ד.

ובשו"ת מהרש"ם (ה"א סימן ריג) דן בשאלה זו וכתב שמצא בשו"ת צמח צדק (סימן קכו) שהאריך בענין הפטרת פינחס שהיה צריך לקרות 'דברי ירמיה', ומחמת טעות לא קראוהו, אם להשלים בהפטרות 'שמעו' שהיא הפטרה של פרשת מטות ומסעי, והאריך שם מהא דתדיר ושאינו תדיר כדן תפלה, אבל כיון שהם סמוכין זה לזה ואין ביניהם הפסק, יש להתחיל 'דברי ירמיה', ויקרא אותו כאחת עם 'שמעו', כדי שלא יקראם שלא כסדר, ע"ש באו"ך. ומבואר דבנידון דידן אם לא קרא רק פרשה הקודמת, בשבת הבאה כשישלימנה יתחיל פרשה הקודמת ויקרא כסדרן, אבל אם לא קרא פרשה, ורוצה לקרותה לאחר כמה שבועות, יקרא קודם פרשת השבוע כדן תדיר ושאינו תדיר. אולם כתב המהרש"ם שיש לו לדון בזה, דכיון

כשלא קרא שנים מקרא ואחד תרגום, איזה פרשה יקדים בשבת הבאה

שאלה: חולה שלא היה יכול להעביר שניים מקרא ואחד תרגום בשבת, כשהבריא בשבוע שלאחר מכן נסתפק, איזה פרשה יקדים, האם את הפרשה שעברה כדי שיהיה כסדרן, או של שבוע זה שהוא זמנו? עוד יש להסתפק כאשר שכח ולא העביר את הפרשה, ונזכר רק לאחר כמה שבועות, ובאמצע כבר העביר את הפרשות שבינתיים, האם יקרא ראשונה את הפרשה ששכח, או שמא קודם יעביר את הפרשה שהוא עתה זמנו?

תשובה: כתב הרמ"א (סימן קלה ס"ב) אם בטלו שבת אחת קריאת הפרשה בצבור, לשבת הבאה קורין אותה פרשה עם פרשה השייכת לאותה שבת. וכתב בכרם שלמה שבספר צנצנת המן כתב שיקרא חיובא דיומא קודם, ומדמה זאת לתפילה, דאם שגג או נאנס ולא התפלל שיש לו תשלומין, מ"מ מחוייב להקדים תחילה התפילה שעתה היא זמנה, ואח"כ מתפלל תפילת התשלומין, כמבואר בשו"ע (סימן קח ס"א). ובספר לשון חכמים כתב דאותה פרשה שבטלו צריך לקרות בראשונה, ואח"כ קורים הפרשה של אותה שבוע שהיא חיובא דיומא, ד'תורת ה' תמימה', וצריך לקרותו כסדרן, והעיד כן בשם הגאון בעל נ"ב שפסק כן בשנת תקמ"ד שבטלו קריאת התורה בשבת, מחמת תגבורת המים,

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

שיר שהיה ראוי לומר אתמול בשבת. ולא יאמרו שיר של אחר השבת עד יום ב' נמצא האחרון דחוי, אלמא דאין מדלגין סדר השיר, וכ"ש סדר הפרשיות שהיא תורת יוצרנו חוקים ומשפטים שאין לדלג. עיין שם.

וכן כתב המשנה ברורה (סימן קלה סק"ח) שיקראו כסדר הכתובות בתורה מתחלה של שבת העבר, ואח"כ של שבת זו.

ונראה דאין ראייה מתפילה שקודם מתפללים את החובה, ואח"כ מתפללים את התשלומין, דהרי כתב הרשב"א דלא תיקנו רבנן השלמה אלא בזמן התעסקות בתפילה חיובית, ולא קודם לכן כמבואר במשנ"ב (סימן קח סק"ז), וזה לא שייך בתורה, כי בכל זמן ובכל עת זמנה היא. וכך אמר הגר"ח מולוז'ין לפרש הא דאמרו חז"ל מצוה בעידנא דעסיק מגנא ומצלא, תורה מגנא ומצלא בין בעידנא ובין שלא בעידנא. כי מי שאוכל מצה בסוכות, או יושב בסוכה בפסח, לא עשה ולא כלום, משא"כ הלומד הלכות פסח בסוכות או הלכות סוכה בפסח, התורה היא חשובה ואין בה כל פגם. לאור זאת התשלומין של הפרשה שעברה תמיד היא בזמן, ולכן יש להקדים תחילה את הפרשה הקודמת, ואח"כ את מה שהחסיר.

ועיכב תפלה וקריאת תורה כל היום, וכשהגיע שבת הבאה צוה ה"ד אליעזר ב' שמעון זצ"ל להתחיל בפרשת אמור אל הכהנים ולקרותה, וגם בהר סיני הראויה לקרות באותה שבת, ושלא לדלג פרשה אחת מן התורה, לפי כי מימות משה רבינו נתקן לקרות התורה בפרשיותיה ולהשלימה בכל שנה ושנה, כדי להשמיעה לעם מצות וחוקים, ואין לך לומר כיון שעבר זמן קריאתה הלכה לה אותה פרשה, לפי כי אין קבע בפרשיות לקרות פרשה זו בשבת זו וזו בשבת זו, אלא כי כן נסדרו הפרשיות, וראיה לדבר שאם יארע יום טוב בשבת ודוחין הפרשה של אותה שבת מפני פרשה של יום טוב, הלא מיד בשבת הסמוכה ליו"ט חוזר למקום שפסק, ולא אמרינן הואיל ונדחת תדחה, ותו דאפי' תימא יש קבע בשבתות בקריאת הפרשיות, אפילו הכי אין לנו לבטל ולדחות אותה הפרשה שלא נקראת בשבתה, אלא לשבת הבאה חוזרין וקורין אותה, דתניא בסוכה דף נה ע"א בראשון מהו אומר הבו לה בני אלים וגו', בשני מהו אומר ולרשע אמר וגו', בשלישי מהו אומר כו', אם חלה שבת להיות באחד מהם ימוטו ידחו, פי' אם חלה שבת להיות באחד מהם ודחו שיר המועד מפני שיר של שבת, ימוטו ידחה שהוא שיר האחרון, מפני כי באחד בשבת יאמרו

מוקדם ומאוחר, וא"כ היה לנו להקדים והיה שהיא מדברת בלשון רבים, ואי אמרינן דמשנה תורה יש מוקדם ומאוחר בתורה, הרי פרשת שמע, ופרשת והיה אם שמוע כתובים במשנה תורה].

אולם עוד יש לדון דמעלת תדיר נהי דאינו מעכב בדיעבד, כמ"ש התוספות במנחות (דף מט ע"ב וע"י עוד בתוס' יומא דף לד ע"א ד"ה העולה) ובש"ת שאגת אריה (סימן כ), מכל מקום בכר"ג דאיכא פרשה שהיא חובת היום, ופרשה שהיא תשלומין, הרי מבואר בט"ז (סימן קח וסימן תרפד) דבכר"ג גם דייעבד לא יצא בהקדים התשלומין, והרי בקורא בתורה הקורא למפרע יצא, כמ"ש בתוס' ר"ד למגילה (דף יז) וכן הוא בש"ע (סימן קלז ס"ג), אם כן פשיטא דיש להקדים חובת היום גם בסדר מתן תורה, ואף דקריאת שנים מקרא ואחד תרגום איננה חובה כקריאת התורה, מכל מקום מאן דשוויה עליה חובה נראה דמקדים חובת היום בכל גווי.

שוב כתב המהרש"ם והראוני באור זרוע (הלכות שבת סימן מה) שממנו מקור דינו של הרמ"א מבואר דיקרא קודם את הפרשה הקודמת. חז"ל האור זרוע: מעשה היה בקלוניא באחד שקבל בשבת הראוי לקרות פרשת אמור אל הכהנים,

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א אב"ד ק"ק באר ישראל

אינן בעיה של בורר, ולכן רציתי לברר האם מותר להסיר מדבקה זו בשבת?

תשובה: יש להסיר את התווית מן החלה דוקא יחד עם חתיכה מהחלה, ורק סמוך לאכילה. יש מבארים הטעם מחשש של איסור בורר, שכיון שהתווית דבוקה חזק הרי זה נחשב שהיא מעורבת בחלה. ואף לדעת החזון איש שלא מועיל להוציא את הפסולת יחד עם חלק מהאוכל, בתווית הדבר מותר, לפי שהתערובת היא רק בין המדבקה לחלה במקום החיבור ולא בכל הפסולת. ויש שאומרים שאין בזה שום איסור בורר, יען שהמדבקה נחשבת כקליפה רגילה שמוותר להסירה סמוך לאכילה, ולא דוקא עם חתיכה מהחלה. אך מכל מקום מצריכים להוציאה עם חתיכה מהחלה, משום חשש אחר, כדי לא לקרוע את האותיות המודפסות שבה, שיש בדבר משום מוחק.

מקורות לעיון והרחבה: ארחות שבת פרק ג סעיף כז הערה עא. שמירת שבת כהלכתה פרק ג סעיף לה הערה ק"ב.

כושר, אשר יש בהם מרכיב חשמלי, הדבר אסור גם מצד השימוש בחשמל.

יש שמקילים לעשות התעמלות בשבת כאשר יש לאדם הנאה מההתעמלות עצמה ואינו עושה זאת לצורך רפואי או זיעה וכדו', והמחמיר תבוא עליו ברכה.

מקורות לעיון והרחבה: אורח חיים סי' שכח סעיף מב ומשנה ברורה ס"ק קכט, משנה ברורה סי' שא ס"ק ז ובשער הציון שם, שו"ת ציץ אליעזר ח"ו סי' ד, שמירת שבת כהלכתה פרק יד סעיף מג, פ"ד סכ"ב, פרק ט"ז סעיף מ' הערה קו. ילקוט יוסף סי' שכח סעיף עה.

הסרת תווית מן החלה

שאלה: בסעודת ליל שבת הסרתי את התווית - המדבקה שיש על החלה, לפני שאבי התחיל לחתוך את החלה. ואחי הגדול אמר לי שיש יכול להיות שיש בזה בעיה של בורר, מכיון שהתווית צמודה לחלה. ידוע לי שאם זה לא מעורב ביחד

שימוש באביזרי כושר בשבת

שאלה: בדירה שבה התארחנו לנופש ייחדו בעל הבית חדר מיוחד למכשירי ואביזרי כושר שונים. הילדים שלנו שיהיו לא נתקלים בדבר כזה כל יום ורצו להשתעשע במתקנים.

ביום שישי היתה להם תוכנית מחוץ לבית, אך בשבת בצהריים רצו חלק מהם לשחק בחדר הכושר. רצוני לשאול האם מותר לשחק במכשירי כושר בשבת? אני מדגישה שהפעילות לא נעשית בהתעמלות וכושר של ממש, אלא רק בשביל ההתנסות והכיף. אבל אולי בכל זאת ישנה בעיה? ואולי המכשירים נהיים 'מוקצה' בגלל שאסור להתעמל בשבת?

תשובה: אסור להתעמל בשבת, וכן אסור לעשות תרגילים שונים במכשירי כושר בשבת. דבר זה אמור בכל מכשירי הכושר למיניהם כגון המכשירים המצוים בגינות שעשועים אשר אין בהם כל רכיב חשמלי. במכשירי הכושר הנמצאים בבתיים ובחדרי

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א
ראש בית הוראה הכללי ירושלים
גאב"ד מרכז פתח תקוה

חשוב מ"ז בתמוז".

בשבת יכול לחדש ולברך שהחיינו (כהכרעת המשנה ברורה תקנא, מה), ויכול ללבוש את הבגד החדש כבר בערב שבת כרגילותו. אמנם מכנסיים וכל בגד שאין שמחה בחידושו יכול לחדש אף ביום חול.

לימוד נגינה

שאלה: האם מותר להתאמן בלימוד נגינה בימי בין המצרים וכן לאבל בתוך י"ב חודש.

תשובה: מי שנמצא בשלבי הלימוד הראשוניים, שאין נגינתו ערבה, מותר, כיון שלא נהנה מהניגון כל כך. אך מי שכבר יודע לנגן ומתאמן כדי לדעת עוד יותר טוב, אסור, כיון שנהנה מהניגון.

ברכת 'הטוב והמטיב'

שאלה: הנכנס לדירה חדשה ומחדש בה גם הרהיטים חדשים בימי בין המצרים, האם יברך 'הטוב והמטיב'.

תשובה: כיון שגם אשתו ובני ביתו נהנים מהדברים המחדשים, מברך הטוב והמטיב. ואין להימנע מברכה זו בימי בין המצרים. והאגרות משה (או"ח ג, פ) התיר מטעם זה לקנות רכב בבין המצרים.

תשובה: כיון שרגילים לעשות שוב שמחת 'תנאים', יכולים לעשות. ואם רגילים לרקוד, רשאים אף לרקוד, אך ימעטו קצת בריקודים. וכן מותר לרקוד לחתן בשיבה אחר אירוסיו (וכן לכלה בסמינר) כפי הרגילות ואמנם ימעטו מעט בריקודים.

בגד חדש בלא שמברך שהחיינו

שאלה: האם מותר לחדש בגד בלא לברך שהחיינו, כגון שכבר בירך בשעת הקנייה.

תשובה: בשער הציון (תקנא, מח) הכריע שמותר מפני שכל האיסור הוא לברך שהחיינו עד ראש חודש אב ולא השמחה שבחידוש. אכן דעת רבינו הגר"ש אלישיב שרצוי שלא לחדש בגד בבין המצרים, כעין הנזכר בערוך השלחן (שם) (ח) "אנחנו מונעים עצמנו מללבוש בגד חדש

זמן תחילת האבלות

שאלה: האם בליל י"ז בתמוז אסור לשמוע מוזיקה, למרות שעוד לא החלה התענית.

תשובה: דיני אבלות בין המצרים מתחילים כבר מליל י"ז בתמוז, ואין זה קשור למה שהתענית מתחילה מהבוקר (שו"ת חיים שאל לחיד"א כד).

תזמורת וריקודים בשבע ברכות

שאלה: האם מותר לרקוד ולנגן בכלי זמר בשמחת שבע ברכות בימי בין המצרים.

תשובה: למרות שבבין המצרים נהגו איסור אף בריקודים ללא מוזיקה (משנה ברורה תקנא, טז), אך לצורך מצות שמחת חתן וכלה לא נהגו איסור במה שרגילים, שבהיעדרו תיפגם השמחה. ולכן ריקודים הותרו, אך כלי שיר כיון שלא רגילים בהם בכל שבע ברכות אסורים. אמנם במקום שרגילים תמיד לחגוג שבע ברכות עם כלי שיר, מותר אף בימי בין המצרים (ציוני הלכה - נישואין קנא).

שמחת 'תנאים'

שאלה: האם מותר לערוך שמחת 'תנאים' בימי בין המצרים, לאחר שכבר עשו וורת וקניין על ענייני הממונות.

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי יצחק בירך דסקל שליט"א
דיין ומורה הוראה, מח"ס בינת המשפט

שכר דירה, והכלב שנובח לא נותן לישון

שאלה: "שכרתי דירה לכמה ימים לנוח. לצערי מנוחה לא היתה לי, הכלב של השכן גובח הרבה מאוד בלילות, ולא נותן לישון. האם אני יכול להפחית למשכיר משכר הדירה, או כלל לא לשלם לו, כיון שלא היתה לי כל תועלת בדירה זו. כמו כן אבקש לדעת, האם יש דין של הרחקת נזיקין, דהיינו, האם מוטל על השכן מדין הרחקת נזיקין להרחיק את הכלב, או כיון שבמקום זה רגילים לגדל כלב בבית, אין בזה דין של הרחקת נזיקין".

תשובה: אם הכלב היה לפני כן, והיה רגיל לגבוה בלילה, ולא הודיע המשכיר לשוכר מום זה, על המשכיר להפסיד, ויש לשער כמה היה שווה דירה זו במצב זה, ויתכן שפטור משלם, ואין טענה כלפי השוכר שהיה צריך להתרגל לזה, שאין זו טענה למי שאינו רגיל בזה, אבל אם אין הכלב רגיל לגבוה בלילה, או שלא היה שם לפני כן, אין למשכיר כל הפסד, ומזלא של השוכר גרם.

יש דין הרחקת נזיקין בכל רעש שאינו כרגיל ואינו אומנות, ואם הוא אומנות, יש בזה הרבה מחלוקת, אבל בנידון דידן שאינו אומנות יש דין הרחקת נזיקין.

ביאור התשובה:

מום במקח

כלל גדול בדיני מום במקח הוא, שכל מום שנגעשה לאחר המקח, הפסיד הלוקח, וכל מום שהיה במקח קודם למקח, הוא הפסד למוכר, כמבואר בחושן משפט (רלב, יב) ובעוד מקומות. והנה אם שוכר בית, ולאחר מכן בא שכן עם כלב, אין למשכיר להפסיד מזה, אבל בנידון דידן שבשעה שהשכיר את הבית כבר היה מום זה, בודאי יש למשכיר להפסיד. אבל כל זה רק אם בדרך כלל הכלב היה גובח בלילה, אבל אם תמיד לא היה גובח בלילה, ורק בימים הללו התחיל לגבוה בלילה, אין למשכיר להפסיד.

נמצינו למדים, שאם הכלב היה לפני כן, והיה רגיל לגבוה בלילה, ולא הודיע המשכיר לשוכר מום זה, על המשכיר להפסיד, ויש לשער כמה היה שווה דירה זו במצב זה, ויתכן שפטור משלם, ואין טענה כלפי השוכר שהיה צריך להתרגל לזה,

עולם הייתי אומר, דהתנא בעצמו נתן טעם במשנה לזה החילוק, והוא, דמה שאומר דאינו יכול לישון מחמת הקול, לא ברי הזקה, אבל מכל מקום, היכי דאפשר לתקוני מתקנינן, ולכן יש לו רשות לעשות מלאכתו בביתו להרויח פרנסתו, ולא איתיה דימחי בידיה ויימר ליה דליזיל מביתה לעשות מלאכת אומנותו כיון דלא ברי הזיקא כאשר כתבתי, אבל להביא אנשים לביתו למכור להם כליו ומעשה ידיו אין לו רשות, כי יכול לצאת לשוק ולמכור, ובמאי דאפשר לתקוני מתקנינן. וציון לדבריו הש"ך בחושן משפט (שם, ס"ק ב), וכל זה הוא רק בגלל אומנות, אבל לא מחמת אומנות, בודאי אסור.

ויש להוסיף לזה מה שכתבתי במקום אחר, שכל רעש שהוא נגד חוקי העיריה אסור על פי הלכה.

האם חוקי העיריה למניעת רעשים, יש להם תוקף בהלכה

ויש לעיין, האם חוקי העיריה למניעת רעש יש להם תוקף בהלכה. דהיינו, רעשים שעל פי הלכה מותר לעשותם בביתו כמבואר לעיל, אבל על פי חוקי העיריה אסור לעשות רעש זה, האם על פי תורה יש תוקף לחוקי העיריה.

ונראה לעניות דעתי שיש לזה תוקף על פי הלכה מהטעם דלהלן, דהנה כתבנו בסימן יג, ג-ה שיש תוקף לתב"ע על פי הלכה, כיון שעל דעת כן נשתתפו בני אדם לנהוג על פי חוקי התב"ע, לכן גם נראה פשוט, ועוד יותר מזה, בנידון זה, דכיון שיש כח ביד העיריה לאכוף על חוקי הרעשים לפי חוק שלהם, ממילא כל הדריים במקום זה באו לדור כאן על פי חוקים אלו, ולנהוג על פיהם, אם כן נעשה חוקי העיריה למנהג המדינה שיש לו תוקף הלכתי.

וראיתי שגם הגאון רבי יעקב בלוי זצ"ל בפתחי חושן חלק ה (נגיבה ואונאה) פרק טו סעיף א הערה ג, מביא בשם ספר "זהירו בכבוד חבריכם", שיש להמנע לעשות רעש אחרי השעה אחת עשרה בלילה בביתו, כיון שכך הוא על פי חוקי העיריה ונעשה מזה מנהג המדינה, והסכים עמו הגאון זצ"ל להלכה, וכך נראה לעניות דעתי.

העולה מזה: חוקי העיריה בענין רעשים האסורים בבית, יש להם תוקף הלכתי, אף על פי שללא חוקי העיריה - על פי הלכה - היה מותר, מכל מקום, כיון שהעיריה יכולה לאכוף על זה, נעשה מנהג המדינה, ועל דעת כן באו לדור במקום.

שאין זו טענה למי שאינו רגיל בזה, אבל אם אין הכלב רגיל לגבוה בלילה, או שלא היה שם לפני כן, אין למשכיר כל הפסד, ומזלא של השוכר גרם.

העולה מזה: אם הכלב היה לפני כן, והיה רגיל לגבוה בלילה, ולא הודיע המשכיר לשוכר מום זה, על המשכיר להפסיד, ויש לשער כמה היה שווה דירה זו במצב זה, ויתכן שפטור משלם, ואין טענה כלפי השוכר שהיה צריך להתרגל לזה, שאין זו טענה למי שאינו רגיל בזה, אבל אם אין הכלב רגיל לגבוה בלילה, או שלא היה שם לפני כן, אין למשכיר כל הפסד, ומזלא של השוכר גרם.

הרחקת נזקין

ולענין האם יש בזה דין הרחקת נזיקין. בודאי שבעל הכלב יש חובה שלא להזיק בלילה בשעה שאינה רגילה, וידוע שכלב אינו גובח בלילה רק כאשר באים אליו. לכן אם הכלב גובח כמנהג הרגיל, אין טענה עליו, אבל הוא גובח שלא כרגיל, בודאי שיש חובה לסלק את הנזק, ולא התירו לעשות רעש בביתו אלא אומנות, כמו שפסק המחבר (חושן משפט קנו, ב) וז"ל "חנות שבחצר, יכולים השכנים למחות בידו ולומר לו: אין אנו יכולים לישון מקול הנכנסים והיוצאים, אלא עושה מלאכתו בחנותו ומוכר לשוק. אבל אינם יכולים למחות בידו ולומר: אין אנו יכולים לישון מקול הפטיש או מקול הריחים, מאחר שכבר החזיק לעשות כן ולא מיחו בידו. הנה: ו"א דכל מה שעושה בחנותו ובביתו, אפילו לכתחלה אין יכולין למחות" עכ"ל.

והיינו דוקא בגלל אומנות התירו, כמבואר בשו"ת מהרלב"ח (סימן צז) וז"ל "ואם היה לי רשות לדבר במה שדברו אלו הרבנים גאוני

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

פניני הלכה מתוך תלמוד בבלי
המבואר מתיבתא על סדר הדף
היומי שילמד השבוע

פניני הדף היומי

מסכת גיטין דף נד-ס

סיגופים ותעניות על חשבון לימוד התורה

בגמ': מתוך שאתה נאמן להפסיד שכרך אתה נאמן להפסיד ספר תורה (גיטין נד, א).

הגאון ר' מאיר אריק זצ"ל בשו"ת שבסו"ס מנחת פיתים על יו"ד (סי' י) הביא שתלמידו, הגאון ר' משולם ראטה ז"ל העיר על מש"כ הלבושי שרד בחדושי דינים הל' טריפות סימן כ"א, באשה שקנתה בני מעיים מטבח ובאה אח"כ ואמרה שמצאה במ קוף וכדומה דבר המטריף והעלה דהיא נאמנת לאסור הדקין שקנתה דבעלים נאמנים על שלהם אבל לאסור גוף הבהמה של הטבח אינה נאמנת, והעיר ע"ז הגר"מ ראטה הנ"ל מהא דגיטין נ"ד ע"ב מתוך שנאמן להפסיד שכרו נאמן נמי להפסיד ספר תורה, והכי נמי נימא דכוותיה מתוך שנאמנת על שלה נאמנת נמי על של אחרים. ע"כ.

והשיב לו על כך הגר"מ אריק זצ"ל: ולכאורה בפשיטות ניחא, דהא דאמרינן מתוך היינו דוקא בשכר ס"ת דהוא הפסד מרובה אבל משום שכר מועט אינו נאמן להפסיד לחבירו דבר גדול כמבואר בגיטין שם, והכי קי"ל ביו"ד סימן קכ"ז סעיף ב', והכי נמי הבני מעיים לגבי גוף הבהמה הוה ליה דבר מועט.

וראיתי בפתחי תשובה (סימן קכ"ז סק"י) בשם שו"ת חות יאיר (סימן ק"ב) שכתב דדבר שיש לו שותפות בו אפילו חלק שמינית מתוך שנאמן על שלו נאמן נמי על של חבירו, והוא תמוה לכאורה, דהא משום הפסד מועט אינו נאמן להפסיד לחבירו הרבה, ונראה דדעת החות יאיר לחלק דדוקא בדבר שאין לו חלק בו רק שהוא מפסיד ע"י זה, בהא היא דאמרינן דמשום שכר מועט כגון אזכרות אינו נאמן להפסיד ס"ת כולו, אבל בדבר שיש לו חלק בו, אפילו כל שהוא, והוא בעלים בזה, שפיר אמרינן מתוך אף שהוא מפסיד רק דבר מועט, אבל דברי החות יאיר אינם מוכרחים בש"ס ואין מזה תלונה על הלבושי שרד.

ולכאורה נראה ראייה לסתור דעת החות יאיר הנ"ל, מהא דאמרינן בגיטין נ"ד שם כהן גדול ביום הכיפורים יזכה, וברש"י ז"ל שם פירש דכוונת הש"ס היא מפר ושעיר של יום הכיפורים דאם אומר כהן גדול נתפגע נאמן, והראב"ן השיג עליו דמפר אין ראייה דהא בא משל כהן גדול והוה ליה בעלים רק ראית הש"ס היא משעיר, ועי' בזה בספר טיב גיטין שם ד"ה בגמ' כה"ג.

וקשה דהא השעיר נמי בא מתרומת הלשכה, ואנן קי"ל שקלים פ"א מ"ד, רמב"ם הל' שקלים פ"א ה"ז דגם כהנים נותנין שקלים, אי"כ יש גם לכהן גדול חלק בשעיר שנקנה מתרומת הלשכה ונימא מתוך שנאמן על שלו נאמן נמי על של צבור, ועל כרחיק כיון דיש לו רק דבר מועט לא אמרינן מתוך דלא כהחות יאיר.

כל מה שיוכל, שלא יחרד ויראה חולשה, כי זה הוא סבה שיתחזק שכנגדו, וזהו חרדת אדם יתן מוקש.

על חומרת 'הפחד' והנזק היוצא ממנה יש ללמוד גם מדברי הרמב"ם (מלכים פ"ז הט"ו) שכתב על היוצא למלחמה שישים נפשו בכפו ולא יירא ולא יפחד, ואם מבחיל את עצמו עובר בלא תעשה, שנאמר (דברים ג) 'אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם'.

יסוד זה שמחשבתו והילך רוחו של אדם משפיע על גופו, מבואר בגר"א גם על שמחה שבכוחה לבטל מחלה, ולהיפך העצבות מחזקת את המחלה, וכך פירש הגר"א את הפסוק במשלי (יה יד) 'רוח איש יכלכל מחלתו ורוח נכאה מי ישאנה', השמחה באה על ידי הרוח, וזהו 'רוח איש' כשהאיש תמיד בשמחה, הוא יכלכל מחלתו, אף שתבא עליו מחלה חס ושלום, הוא יכלכל מחלתו, בשמחתו יבטלנה, אבל מי שיש לו רוח נכאה, והוא עצבון, 'מי ישאנה' מי יכול לשאת את זאת.

והמהרש"ל בחכמת שלמה (יבמות סד): כתב 'נראה לי לפרש שהיה מסיח דעתו, ועל כן לא היה לו כ"כ צער וכו', ומשום הכי אהני ליה הך רפואה, והסחת דעת הוא פועל לזה בסגולה.

מאידך גיסא פחד בכל מה שנוגע לענייניו הרוחניים של האדם הוא מעלה גדולה, כמו שכתב רבנו יונה (שערי תשובה א כ) אמר אחרי כן (משלי כח יד) 'אשרי אדם מפחד תמיד', פירוש אע"פ שהוא מודה ועוזב יש עליו לפחד תמיד אולי לא השלים חק התשובה כי צריכה למדרגות רבות, גם יפחד אולי יתחדש עליו יצרו וישמר ממנו בכל עת.

וכבר אמרו באבות דרבי נתן (פ"ט מ"ה), מלמד שיהא ליבו של אדם מתפחד בכל יום, ויאמר אוי לי שמא יבוא עלי פורענות היום ושמא למחר,

אמנם נראה דאין על זה תורת בעלים כלל, דכיון דהוקדש פקע ליה תורת בעלים, ומהאי טעמא אמרינן ביבמות דף פ"ח ע"א גבי הקדש אי דידיה משום דבידו לאתשולי עלה ולא קאמר משום בעלים, ועל כרחק משום דלאחר שהוקדש פקע ליה תורת בעלים, וכן כתב בשב שבעתתא שמעתתא ו' פרק ו' וע"ש עוד דברים נפלאים בענין זה.

איזה פחד ראוי שיהיה לאדם, ואיזה מזיק

בגמ': אשרי אדם מפחד תמיד. (גיטין נה, ב). בתוספות (ד"ה אשרי) הביאו שבמסכת ברכות (ס). מבואר שישנם שני סוגי פחד, ישנו פחד שדואג האדם שלא ישכח תלמודו וחוזר על משנתו תמיד, שפחד זה הוא טוב. אך אם האדם מפחד בחינם אין זה בכלל 'אשרי אדם מפחד תמיד', אלא להיפך הרי זה סימן שחוטא הוא (ברכות שם).

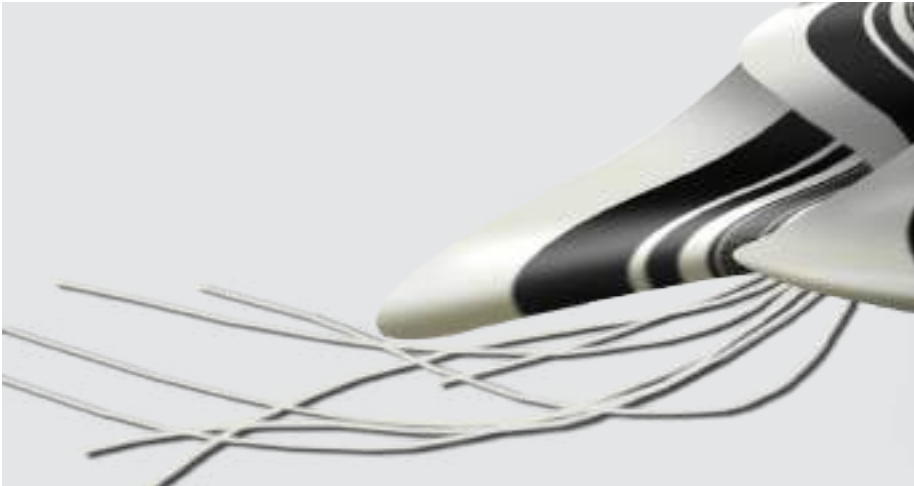
גדולי הדורות ביארו שמטבע הבריאה הפחד מזיק לאדם, כמבואר בפירוש 'מאיר איוב' (איוב ג כה, דף יג). לרבי מאיר עראמה בנו של העקידת יצחק, שכתב הציור מהדבר המזיק הוא מזיק, כמו ההולך למעלה על הקורה יפול מהרה מפחד לבבו, מה שלא יפול ממנה אם היתה למטה, וכן הרואה מי שאוכל הבוסר תקחינה שיניו, וכן היא המידה הטבעית כי ציור הדבר המפחיד יזיק, וכן אמר הכתוב (משלי כט כה) 'חרדת אדם יתן מוקש'.

ובדרשות ר"י אבן שועיב (פרשת וישלח) כתב, אם יקרה לו ענין שהוא צריך להיזהר ממי שהוא רוצה להזיק בשום ענין, יבקש ההצלה ולא יסמוך על הגם, ועל זה אמר במקום אחר אשרי אדם מפחד תמיד, רוצה לומר שיפחד ממה שיוכל לבא בדרך סכנה ולא יסמוך על זכותו, ואחר שיעשה

**פניני הלכה' מתוך תלמוד בבלי'
המבואר מתיבתא על סדר הדף
היומי שילמד השבוע**

פניני הדף היומי

ונמצא מתפחד בכל יום שנאמר 'אשרי אדם מפחד תמיד'.

במהר"ל נמצא פירוש נוסף על 'אשרי אדם מפחד תמיד' שהיינו פחד לקיים המצוה כתיקונה, ובספר המנהגים שלו ב'סדר ההגדה' (אות א) כתב על אופן סידור ליל הסדר 'יהא כל אדם חרד באימה, לקיים מאמר חכמים שתקנו מצות הסדר וההגדה, ולא יהא הדבר קל בעיניו, אף אם כמה דברים יש בסדר שנראה בעיני האדם שאין הקפדה בהן ישיכיל בדעתו לקיים, שאין שום דבר ריק בהן. ועיין עוד בשפתי חיים (מועדים ח"א עמוד סה) שהאריך לבאר עניין הפחד והחרדה בדברים רוחניים.

זהירות בציצית שנגררת על הארץ

בגמרא: בן ציצית הכסת שהיתה ציצתו נגררת על גבי כסתות (גיטין נו, א).

בשול"ע (או"ח סי' כא ס"ד) כתב המחבר, יש לזהר כשאדם לובש טלית שלא יגרור ציציותיו. בטעם דין זה הביא המשנה ברורה (ס"ק יח) שני טעמים, א. משום ביזוי מצוה, ב. כי קרוב שיפסלו. במג"א (סק"ג) הקשה על כך ממה שאמרו בסוגיין שבן ציצית הכסת היה נקרא כך על שם שהיו ציציותיו נגררים על גבי כרים וכסתות, ומשמע ששאר האנשים ציציותיהם היו נגררות על הארץ, הרי שאין חשש בזה. וכתב לדחות שרק ציציותיו של בן ציצית הכסת היו נגררים על גבי כרים וכסתות שבזה אין בזיון, אולם שאר האנשים לא היו ציציותיהם נגררות כלל. [וכך כתב גם האליה זוטא (סי' י ס"ק יא) שכיון שלא היו נגררים הציציות על הארץ רק על כרים וכסתות, אין זה בזיון].

תירוץ אחר כתב המג"א, שעיקר הקפידה היא שהציציות לא יגררו בשעה שלובשם, שנראה כאילו לוקח את הציצית בשביל לכבד בה את ביתו, אולם אם בשעה שהולך הציציות נגררות אין קפידה כל כך, שאין זה נראה כאילו לוקח את הציצית לכבד בה את הבית, ובערוך השולחן (או"ח סי' כא ס"ז) כתב, וכן משמע ברוב שכתב שלא ידרוך על הציצית.

כתירוץ זה נקט ר' ישעיה פיק בספרו הפלאה שבערכין (ערך צץ) שהביא מהערוך שכתב שכל אדם ציציותיו היו נגררות על הארץ, ולפי זה העיר שמוכח כתירוץ השני של המג"א ולא כמו התירוץ הראשון. אך בשו"ת מאיר נתיבים (ח"א סי' ב) כתב שיש להזהר בכל אופן.

בבאר היטב (סק"ה) כתב לחלק בין טלית קטן שבזה אין חשש, לבין טלית גדול שמייוחד לתפילה והחשש בזיון בזה גדול יותר. אך בערוך השולחן (שם) כתב לחלוק על דבריו, ולמעשה כתב שיש להזהר בזה אף בטלית קטן, ומכל מקום הוסיף שאין שום חשש אם במקרה נגררים בארץ.

בספר לקט הקמח החדש (סי' כא ס"ק יח) כתב

המעשה, ודוגמא לזה לגבי צרעת שאומרת הגמ' שגם זה לא יראה על עצמו, שאמר רבא כל מילי לחזי איניש בנפשיה בר משחיטה ודבר אחר, ופרש"י דבר אחר צרעת ומראות נגעים מפני שמסוכן לקפוץ עליו, והיינו שרק מראה על גופו וכבר יש חשש שמא יזקק וכמו"כ זה החשש גם בשחיטה.

מדבריו אלו של המהרש"א עולה ומתבאר שסובר שלא רק במראה על עצמו בסכין ממש, אלא גם ביד יש לאסור מחמת פתיחת פה לשטן. על פי סוגיא זו, יש שחששו מללמוד מסכת חולין כיון שפעמים הלומד מראה על עצמו הלכות שחיטה ויש בזה חשש לפתיחת פה לשטן, ואכן בספר הזכרון לחת"ס (עמוד ה) כתבו שהחת"ס כשהתחיל ללמוד מס' חולין גזר תענית.

וביוסף אומץ (ח"ב דף קנא:), כתב, ראיתי מקדמונים נוחי נפש שקודם שהתחילו ללמוד חולין בישיבה גזרו תענית, שלא יקטרג המשטין על תלמידי חכמים המראים הלכות שחיטה בעצמם, וכן נהג אבי מורי החסיד ז"ל כשלמד ר"ף על מסכת חולין, והר"ף של יבמות, וכמדומני שגם מסכת מועד קטן, שמזכירים עניני מיתה.

כיוצא בזה כתב גם בכף החיים (פאלאג'י, פ"כ אות ה). ובדרשות חת"ס (הערה בהקדמת הספר) כתב בשם זקנו רבי זעקיל זצ"ל תלמיד החת"ס שכשלמד החת"ס מסכת חולין, אמר שממחר ואין מאד לפטור [לגמור] מסכת זו, כי אין קץ להרפתקאות שעברו עליו מעת התחיל מסכת זו.

ובשו"ת נהרי אפרסמון (קונטרס ישרש יעקב שבסוף ח"ב סי' יא) כתב, מה ששואל היות כי בכל שנה ושנה מחלקים שם הש"ס בין אנשי החבורה, ועתה נפל בגורל לאחד מסכת מועד קטן, וירא ללמוד אותה מפני ששמע כי היא סכנה שלא יזיק לו ח"ו, תמהתי הכי נעלם ממנו מה שכתב בספר חסידים (סי' רסא) שאין לחוש על זה כלל וכלל ותורה מגינה ומצלא, ואדרבה כתב שם ללמוד אותם מסכתות שממעטים ללמדם והרי הם כמת מצוה, והביא שם משל נאה על זה עיי"ש.

וראה עוד בספר הנותן אמרי שפר (לראנ"ח פ' רח) שכתב, לכל דבר לימוד דת ודין לא יחושו

בשם החיי עולם שאין איסור גרירה על החלק העודף משיעור ציצית, ולפ"ז ביאר שאצל בן ציצית הכסת מה שנגרר היה מהחלק העודף על השיעור.

בפוסקים דנו עוד אם יש להזהר בזה רק כשהציציות נגררות על הקרקע בדרך הליוכו, או גם אם יושב או עומד והציציות נוגעות בקרקע. עיין שכנה"ג (שם הגהות ב"י סק"ג), ארצות החיים (שם ס"ק יד), ועיין בדרכי חיים ושלום (לה הערה א).

אם מותר להראות שחיטה על עצמו

בגמ': 'כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה, רבי שמעון בן לקיש אמר אלו תלמידי חכמים שמראים הלכות שחיטה בעצמם, שהרי אמר רבא שכל דבר יכול אדם להראות על עצמו חוץ משחיטה. (גיטין נו, ב).

בסוגיין דרשו על הפסוק 'כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה', רבי שמעון בן לקיש אמר אלו תלמידי חכמים שמראים הלכות שחיטה בעצמם, שהרי אמר רבא שכל דבר יכול אדם להראות על עצמו חוץ משחיטה.

ברש"י פירש שלא יראה אדם על עצמו הלכות שחיטה שמא יבוא על ידי כך לידי סכנה שיתחבנו בגרונו.

מדברי רש"י הללו משמע דהיינו שהת"ח מראה השחיטה ע"י סכין, וכשמעבירו בגרונו יש חשש שמא יתחבנו לתוכו ח"ו. ובדרכי תשובה (יו"ד סי' כ סק"א) דייק מדברי רש"י שעיקר ההקפדה בזה אינה אלא כשמראה עם הסכין, אבל להראות בידו מקום השחיטה בצווארו בלא סכין אין להקפיד כיון שלא שייך חשש זה של שמא יתחב בגרונו.

אולם המהרש"א (ח"א ד"ה וריב"ל אמר) הביא את דברי רש"י, וכתב, יותר נראה לפרש הטעם משום שהוא עושה מזלו רע כענין אל יפתח אדם פיו לשטן, ואם הדיבור מביא לידי כך מכ"ש

עליית כהן אחר כהן בשמחת תורה

בגמ': אמר רבי יוחנן, כהן אחר כהן לא יקרא משום פגמו של הראשון, שיחשדו שהוברר שהראשון לא היה כהן ולכן העלו כהן אחר אחריו (גיטין נט, א).

בסוגיין, אמר רבי יוחנן, כהן אחר כהן לא יקרא משום פגמו של הראשון, שיחשדו שהוברר שהראשון לא היה כהן ולכן העלו כהן אחר אחריו. וכן נפסק בשולחן ערוך (או"ח סי' קלה ס"ח).

בלבוש (שם ס"י) כתב, שמוטר העלות כהן אחר כהן, אחד לעליית אחרון, ואחד למפטיר, מפני שהקדיש מפסיק ויש היכר ביניהם, וכן בשמחת תורה נוהגים שאין מקפידים ומעלים לספר תורה אפילו שלשה כהנים בזה אחר זה, אחד לחתן תורה, והשני לחתן בראשית, והאחרון למפטיר, כיון שכל אחד קורא בספר תורה לעצמו, ויש היכר הפסקה ביניהם. וכן כתב המגן אברהם (שם ס"ק טז), שמוטר בכל שבת להעלות שני כהנים בזה אחר זה, אחד למשלים [אחרון] ואחד למפטיר, שהקדיש מפסיק וכמו שפסקו המרדכי והלבוש לענין שמחת תורה, אולם כתב שמשמע שלא סמכו על טעם זה לבד. ועיין במשנה ברורה (ס"ק לו), ובשו"ת דברי יואל (ח"ב סי' קנד אות א).

היו צריכים כולם לחלוץ התפילין מראשיהם מיד כשנהרג הראשון ואיך נמצאו התפילין בראשי הרוגי ביתר, אלא וודאי שאין אנו חוששים לזה.

והנה המהר"ם שיף בסוגיין כתב, שהגנושא משאוי בזרועו מניח תפלה של יד על ראשו משום שמקום יש בראש להניח ב' תפילין, ובשעת מלחמה שנושאים כלי זיינן על זרוען ומחזיקים ברמחים יתנו תפילין של יד גם כן בראש. וכך פסק למעשה בשו"ת אבן יעקב (מסקין, סי' נה) לאיש צבא שאין בידו להניח תפילין של יד על ידו שיניחו על ראשו, עיי"ש.

אך בשו"ת חיים שאל (ח"א סי' עד אות מז), כתב, לפי פשוטותם של דברים נראה בעיני דין זה תמוה ולא ראיתי כעת דין זה בדברי הפוסקים, ואין לסמוך על זה עד שימצא ראיה מדברי הראשונים וצריך חיפוש.

גם במנחת פתים (או"ח סי' מא) תמה על המהר"ם שיף וכתב, ותמהני שלעיל (סי' כז ס"א) במי שאין לו זרוע נחלקו הפוסקים אם יניח בימין ולא עלה על דעת שום פוסק לומר שיניח תפילין של יד בראש, ועיין בגליוני הש"ס בסוגיין מה שכתב בזה.

בעניין לבישת תפילין במלחמה ראה עוד בבאיור תפלה של ראש על מסכת תפילין (דף צח), וברבבות אפרים (ח"ז סי' רפא) שהאריכו בזה הרבה.

ליחס כל דבר רע, כי שומר מצוה לא ידע דבר רע.

הנחת תפילין של יד על הראש בזמן מלחמה

בגמ': אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן ארבעים סאה קצוצי תפילין נמצאו בראשי הרוגי ביתר. (גיטין נח, א).

בשו"ע (או"ח סי' מה ס"א) נפסק, אסור להכנס לבית הקברות או לתוך ד' אמות של מת כשתפילין בראשו שיש בזה משום לועג לרש.

בספר יסודי ישורון (ח"א מערכת תפילין אות כט) כתב, שבעת הנורא זמן המלחמה העולמית הראשונה, שאלו אנשי המלחמה אם מותר להם להניח את התפילין בשדה המלחמה, או שמא יש להם לחשוש שמא יש שם קבר של יהודי שמת במלחמה, ובפרט במקום שידוע שבודאי נקברו שם מתים, ולהרחיק מזה המקום אי אפשר מפני פקודת שרי הצבא העומדים על גביהם.

והביא שבתל תלפיות (שנת תרעה, סי' קצה) כתב להוכיח ממה שאמרו בסוגיין שנמצא בראשי הרוגי ביתר ארבעים מאה קצוצי תפילין, הרי שבזמן מלחמה אין חשש להניח תפילין במקום שהורגים אנשים, שהרי אם יש חשש איסור בזה

נביאים וכתובים מאידים כבודקה

מהדורת כ"ץ

להגדיל תורה ולהאדירה

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

הגה"ק רבי מרדכי יהודה ליב וינקלר זי"ע

אבד"ק מאד ובעל לבושי מרדכי

י"ז בתמוז תרצ"ב

אמרו לו שילך להלבושי מרדכי ויראה תלמיד חכם. נסע למאד והתפלל שחרית עם המנין של הרב. כשהרגיש בו הלבושי מרדכי הזמין אותו לסעודת שחרית.

לאחר הסעודה התחיל לשוח בדברי תורה, וכה דברו כל היום, הלבושי מרדכי הראה בקיאות רב בש"ס בבלי וירושלמי (דער לבושי מרדכי האט דורכגעווארפן בבלי און ירושלמי). לאחר שגמרו ונתפעל הרב הג"ל מאד מהלבושי מרדכי, אמר להלבושי מרדכי, הרב באמת זוכר בבלי וירושלמי רי"ף ורשב"א, אבל ממרדכי אחד שכתב מרדכי אחד אינו זוכר.

המשמש של הלבושי מרדכי נרגז מאד מדברים אלו, אמנם הלבושי מרדכי שאל אותו בחיוך לאיזה מרדכי הוא מכיין. הראה הרב על הלבושי מרדכי ששמו מרדכי, ומעצמו שכתב, כי בשעה ששח עמו בדברי תורה ראה הרב גם גדול ענותנותו של הלבושי מרדכי.

(שיח זקנים ח"ד, עמ' שסג)

ע"ה, שיממע מתלמידי הגאון בעל לבושי מרדכי זצ"ל ממאד, שפעם אחת בא רב אחד מרוסלאנד שהיה גאון עצום וברה משם מחמת הקאמוניזם,

הגה"ק רבי מרדכי יהודה ליב נולד בהונגריה בשנת תר"ד לאביו הג"ר נפתלי וינקלר.

למד בישיבת פרשבורג אצל רבי אברהם שמואל בנימין סופר בעל 'כתב סופר'. ובשנת תרמ"ד מונה כרבה של העיר מאד שבהונגריה, והקים בה ישיבה. העמיד תלמידים רבים, ביניהם שהפכו לתלמידי חכמים גדולים. בין תלמידיו שם היו הגה"צ רבי מרדכי בריסק והגה"צ רבי דוד יהודה זילברשטיין שהיה אב"ד וייצן.

חתנו (בזיווג ראשון) היה הרב יוסף צבי דושינסקי, גאב"ד העדה החרדית בירושלים.

מהתשובות שהשיב לשואליו הרבים חיבר את ספר השו"ת 'לבושי מרדכי', שנדפס בשבעה חלקים בין השנים תרע"ב - תרצ"ז. חיבר גם חידושים בשם 'לבושי מרדכי' על מסכת נדרים, וספרים נוספים. המהר"ם וינקלר נתבקש לשייבה של מעלה בשבעה עשר בתמוז בשנת תרצ"ב.

שכה מ'מרדכי'

סיפר לי הרה"ח הישיש ר' ישעי' מנחם קליין

הרה"ק רבי יעקב ארי' מראדזימין זי"ע

בעל 'דברי אביב' ו'ביכורי אביב'

י"ח תמוז תרל"ז

אחרי הסתלקותו של המגיד מקאזניץ זי"ע בערב סוכות תקע"ה, הלך לבו אחרי הרה"ק הרבי רבי בונם מפרשיסחא זי"ע, והפך לתלמידו המובהק. וכל פעם שהזכיר את שמו אמר: 'דער הייליגער רבי מיין רבי, ועמד מכסאו וצעק בקול גדול 'דער רבי רבי רבי בונם!'

אחרי הסתלקותו של רבו הרבי רבי בונם זי"ע קיבל עליו את מרותו של הבן, הרה"ק רבי אברהם משה מפרשיסחא זי"ע.

אחרי דבק בהרה"ק אדמו"ר הזקן מווארקא זי"ע. כיון שנתבקש הרה"ק מווארקא זי"ע לשייבה של מעלה בשנת תר"ח, הפצירו בו החסידים שיטול עליהם אדרתו, ורבינו התחיל להנהיג את העדה.

משהתחיל רבינו לנהג באדמו"רות נתפרסם כצדיק בעל מופת תוך זמן קצר, ונהרו אליו הרבה אדמו"רים וקדושים, ביניהם: הרה"ק הישמש

הרה"ק רבי יעקב ארי' גוטרמן זי"ע מראדזימין נולד בשנת תקע"ב בעיירה ווארקי הסמוכה לווארשא לאביו המופלא רבי שלמה גוטרמן זצ"ל.

מילדותו נתגלה רבנו כבעל נפש עילאה, ומשנה לשנה היה הולך וגדל במדרגותיו בתורה ובעבודתה.

הרב שלימדו תורת הנגלה היה שארו הגאון רבי שמואל בעל 'תורת שמואל' מתלמידי הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל אשר ישב על כסא הרבנית בק"ק ווארקי. הוא היה מי שהבחין בו כי ערגה נפשו ללכת בדרכי החסידות ויעצו שיסע לקאזניץ אצל המגיד זי"ע מקאזניץ בעל עבודת ישראל, וע"פ הדרכתו יצא לפקוד בית המגיד זי"ע ונתחבב עליו מאד, וינג הרבה מחכמתו.

כן ביקר רבינו בהיכלו של הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע, והתוודע שם אל היהודי הקדוש מפרשיסחא זי"ע.

הגאון רבי אברהם חיים נאה זצ"ל

בעל הקצות השולחן

כ' תמוז תשי"ד

הכנסת נער, שמתחנך במצוות תפילין. - נהר מצרים, ונראה שורש המנהג מנער שנעשה בן י"ג שנה, שאז הנער דומה לחתן, כמו שכתב המגן אבות, סימן רכ"ה וזה לשונו: 'מצווה על האדם לעשות סעודה ביום שנעשה בנו בר מצווה, כיום שנכנס לחופה'. עד כאן לשונו. ומפני שמחתו גורר הציבור אחריו, שלא יאמרו תחנון. וגם הציבור שמחים, שנוסף עוד אחד על השבון בני מצווה, והיו נוהגים, גם כן, להלביש לנער תפילין ביום הבר מצווה, דווקא, וזוהו חשבו אחר-כך, שלבישת התפילין גורמים מניעת התחנון, עד שאפילו עכשיו, שאין מדקדקים בשנות הנער, ויש שמקדימים להלבישו (ויש שמאחרים להלבישו, שלא כדון), ובכל זאת נשאר המנהג, שלא לומר תחנון ביום ההלבשה.

(שנות חיים עם מקור חיים, סימן ח' הלכות תחנון ונפילת אפיים)

נולד בזכות האור החיים הק'

"מספר שנים עברו מנישואי הגאון החסיד הרב מנחם מענדל והרבנית מוסיא נאה ועדיין לא זכו להיפקד. בצר לה נסעה הרבנית מוסיא מעיר מגוריה חבון לירושלים. שם בשיפולי הר הזיתים השתטחה על קברו של המקובל האלוקי בעל אור החיים הקדוש והתחננה על נפשה שתזכה לזרעא חייה וקיימא. עבר זמן קצר והיא הודיעה לבעלה כי התפילה נענתה והיא נפקדה.

בשבת קודש פרשת אמור י"ג אייר תר"ג כחמש שנים לאחר נישואיהם נולד להם בן ובברית שהתקיימה בשבת פרשת בהר כ' באייר נקרא שמו בישראל אברהם חיים. שמו הראשון ניתן לו על שם זקנו הגדול הרב אברהם ע"ה סב אמו ושמו השני על שם רבינו חיים בן עטר אור החיים הקדוש שבזכותו נפקדה".

(ספיר ויהלום - להגה"ח ר' מנחם מענדל פומרנץ שליט"א)

במאורעות תרצ"ו, נרצה בנו ונפצעו שתי בנותיו בהתקפה רצחנית על משפחתו בשער הגיא, עת חזרו מחתונת אחיהם בטבריה. בשנת תרצ"ח נפטרה אשתו.

שיטתו המצמצמת בעניין מידות ושיעורי תורה התפשטה בקרב הציבור. אף שעמד במחלוקת בעניין עם מרן החזון איש, הסכימו רבים לדבריו ובהם גדולי דורו והדורות שאחריו. את שיטתו פרסם בספרים 'שיעורי תורה', 'שיעור מקווה', 'שיעורי ציון', ו'בקונטרס השיעורים'.

רבינו נתבקש לשייבה של מעלה ביום כ' בתמוז בשנת תשי"ד ונטמן בהר המנוחות בירושלים.

בין חיבוריו הנוספים: 'ספר קונטרס החליבה' - אודות חליבת פרות בשבת. 'דברי צדק' - על סיפור המחלוקת אודות ספרו של רבי יעקב יוסף מפולנאה, ובסופו ביאור על מדרש רבה קהלת. ועוד כתבים רבים שעדיין בכתב יד.

בענין הנוהגים שלא לומר תחנון כשיש חתן 'בר מצוה'

מנהג מצרים, שלא לומר תחנון, כשיש בבית

הגאון רבי אברהם חיים נאה נולד לאביו הרב מנחם מענדל בשנת תר"ן בחבון.

תורתו למד מפי אביו, שהיה מראשי חסידות חב"ד בארץ, ועמד בראש ישיבת 'מגן אבות' בחבון, אותה הקים, רבה של חבון, השדה חמד, חכם חזקיהו מדיני. בשנת תרס"א נכנס ללמוד בישיבת 'מגן אבות', ובשנת תרס"ה עברה משפחתו לירושלים, בה למד ישיבת 'אוהל משה' ובישיבת 'תורת חיים', ונסמך לרבנות ע"י הרב יצחק ירוחם דיסקין. באותה עת נשא לאישה את נות בתו למשפחת פנינגשטיין, ונולדו להם תשעה בנים ובנות.

בשנת תר"ע נסע לעיר לובביץ ונפגש עם אדמו"ר חב"ד החמישי, רבי שלום דובער שניאורסון. בשנת תרע"א הגיע בשליחות לבוכרה, ושם מושבו בעיר סמרקנד. באותה עת חיבר בשפה הבודית את חיבורו 'חנוך לנער' - הלכות תפילין עבור נערי בר המצווה.

בשנת תרע"ד שב לארץ ישראל, אך בשנת תרע"ה לאחר פרוץ מלחמת העולם הראשונה, בשל נתינותו הזרה, גורש עם יהודים רבים למצרים, שם יחד עם חכם ניסים נחום הקים ישיבה לגולים בשם 'ישיבת ארץ ישראל' ועמד בראשה יחד עם חכמי אלכסנדריה - חכם רפאל מפרגולא, רבה של העיר וחכם אברהם אביכזיר אב בית הדין. באותה עת כתב את חיבורו 'שנות חיים' - הלכות שימושיות, שתורגם לערבית. עם תום המלחמה חזר לירושלים. הוא שימש סופר בית הדין של העדה החרדית, והיה רבה של שכונת הבודרים.

חכם אברהם חיים נאה היה מראשי כולל חב"ד בישראל. בשנת תרפ"א הקים מחדש את ישיבת 'תורת אמת' ברחוב מאה שערים. בשנת תרפ"ד ליווה את הגה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד, גאב"ד העדה החרדית, בפגישתו עם מלך ירדן האמיר עבדאללה.

הרה"ק המקובל רבי יצחק גברא מעג'ור זצ"ל

הצדיק הפלאי

כ"א תמוז תרצ"ג

רבינו יחד עם בני קהילתו בכפר הערבי הנטוש עלגור. תנאי המקום היו קשים מאוד באותם ימים, השטח היה שומם ומרוחק מישובים שכנים, והעולים נאלצו להתמודד עם קשיי קליטה גשמית ורוחנית שלא הורגלו בהם.

רבינו, יחד עם בניו דוד (לימים רבה של יבנה) ורבי יחיא, חיזקו את רוח העולים בדברי אמונה ובטחון והשתדלו ככל יכולתם לסייע ברוח ובגשם. הם דאגו לביצור חומות הדת והעמדת הדת על תילה. אחת המשימות הראשונות שלקח על עצמו רבי יצחק הייתה הקמתו של מקווה הטהרה ביישוב החדש, שקם לפי כל ההידורים. תיכף בהגיעם לעג'ור, עמד המארי רבי יצחק עם כל חולשתו וכחות עינו והדריך את בנו רבי דוד להתקין מקווה טהרה ביישוב. רבי דוד היה פיקח ונמדץ בעל חוש פרקטי וידי זהב, ותוך זמן קצר עמד המקווה לתפארת. השמועה באה לירושלים אל הרבנים הראשיים דאז, הרב הרצוג והרב עוזיאל, כשמוסר השמועה מזלזל באוזניהם על המורי התימני המתיימר להבין בהלכות מקוואות המסובכות.

הם חששו שתתכן בזה פרצה לחומת הטהרה בישראל ושלחו משלחת שתבוא לעג'ור ולבדוק במה דברים אמורים. גדולה הוצאת שם רע שעוד קודם שראו המקווה פנו חברי המשלחת בקובלנה אל רבי דוד: "מאיפה אתם מבינים במקווה, בתימן לא היה לכם, הייתם טובלים בבורות ובמעיינות..." רבי דוד במקום לענות כאילולתם שדווקא כבנם של אלפיים שנות מסירות נפש על שמירת הדת, הוא הירא והחרד שלא יוציא דבר שאינו מתוקן מתחת ידיו, קרא להם בסבלנות: "אדרבה, לכו ובדקו..."

הם הלכו למקווה ולא הסתירו את התפעלותם. המקווה נבנה מחומרים פשוטים ביותר, אך עם כל ההידורים הנדרשים במקצועיות מוחלטת. הם הרכינו ראש וביקשו את סליחתו, ושבו לדרכם.

ותיקי העולים עוד זוכרים את דמותו של רבינו הישיש רכון על תלמודו בפתח ביתו, אשר היה צריך ישן ופגיו כפני חמה.

לא עברו ימים רבים בעג'ור והנה המארי הישיש רבי יצחק חש בעצמו כי קרובה שעתו להיפטור מהעולם. היה זה כ"א לחודש תמוז תש"י, או אז ציווה רבינו את קרוביו בצוואתו: "רצוני להיקבר כאן בגבעה מול ביתי, פה אשב כי אוותיה", וכדברו הצביע אל תחת עץ החרוב הגדול ואמר "עוד תעזבו כאן והוא יהיה הסימן שלכם", כסימן שיקיימו את דבריו ולא יחרהו אחריהם, הודיע רבינו כי ייקבר בערב שבת בן השמשות ובזמן קבורתו ירד גשם – למרות שזהו חודש תמוז. עוד הוסיף לזרום לגמור הקבורה לפני שבת. באותו מעמד הכין רבינו את רעייתו כי תשעים

גמל ולצידי מונחים ספרי קודש והוא הוגה בהם מתוך צער וטלטול בלכתו בדרך עם כל החום המדברי הנורא, ולא פסיק פומיה מגירסא.

והנה, הגיעו להר גבוה ותלול שישמו "עקבה", ובפסגתו היה עליהם לעבור בשביל צר שתהום פעורה משני צדדיו, מנהיג השיירה הקדוש מארי יצחק גברא ז"ע היה רכוב על הגמל, כתבי הקודש צמודים אליו ופיו ממלמל בתורה בלכתו בדרך, למרות הטלטול והחום הנורא. לפתע, מעד הגמל, והנורא מכל קרה. הוא צנח לתהום כשעליו הצדיק הקדוש, לקול זעקתם ושברם של משפחתו ובני השיירה.

כשוך ההלם התעשתו הגברים להשליט סדר במעבר הצר לבל יסתכנו האחרים, וחלקם אצו רצו במורד ההר להקיפו ולהגיע אל מקום נפילת הצדיק בתקוה להביאו לכל הפחות לקבר ישראל. בלב כאוב ובעיניים דומעות הביטו אל מורד ההר שם היו מפוזרים חלקי גופו של הגמל שנעשה אברים ואברים, ובעיניים תרות חיפשו אחר גופת הצדיק, או מה שנשאר ממנה ר"ל.

מה גדלה תדהמתם כאשר התקרבו יותר ולמרבה הפלא הנה הוא בשלמותו יושב לו ישיבה מזרחית על הארץ ובידיו הכתבים הקדושים ופיו עודנו ממלמל בתורה...

הם שפשפו את עיניהם בתדהמה מוחלטת, וזעקו לאלוקים בקול תודה וזמרה אשר פדה והציל את עבדו אהובו בדרך נס ופלא. הצדיק ביקש לשתות מעט מים, קם מן הארץ, גיער את בגדיו ונפנה עמהם לעלות חזרה אל השיירה המודאגת, ויהי כאשר ראוהו כולם, הודו לאלוקים בקול רינה ותודה והמון חוגג, ואמרו זה לזה עתה ידענו גם ידענו כי איש אלוקים קדוש הוא, ונתגדל שמו ביותר.

בשנת תש"ט זכה רבינו לחון את עפרה של ארץ ישראל, ולאחר מסע נדודים ארוך נתיישב

בסביבות שנת תרכ"ה זרחה שמשו של הצדיק בכפר הקטן "אסוואד", צפונית מערבית לצנעא בירת תימן. רבי יצחק גברא נולד לאביו רבי יצחק (בעדת תימן נהגו לקרוא לבן על שם אביו עוד בחיי האב) אביו היה קדוש וירא שמים שהדריך את קהילתו בדרך התורה במסורת האבות בלי שום פקפוק. מושב המשפחה ב"אסוואד" היה ברציפות של יותר מאלף שנה, לפי עדות מהימנה של רבי דוד בנו של רבי יצחק, מסורת ההנהגה והרבנות וראשות בתי הדין בקהילה עברה במשפחה שש עשרה דורות ברצף ורבינו יצחק היה הדור הטר"ב. בנעוריו החל רבי יצחק ללמוד תורה אצל אביו וסבו שהיו גדולים בתורה הן בנגלה והן בחכמת הנסתר, יחד עם רבינו למד אחיו הקדוש רבי אברהם אשר כונה "ראש המדברים". האחים הקדושים רבי יצחק ורבי אברהם התייתמו מאביהם בגיל צעיר והיו קשורים האחד עם רעהו, מנהג קבוע היה להם כל לילה, או אז היו עולים לעליית הגג ולומדים לאור הלבנה. שם גם היו צופים בגרמי השמים ועוסקים בעניינים שבכבשונם של עולם.

רבי אברהם נפטר בדמי ימיו בשנת תש"ב ונטמן בתימן, לאחר פטירת האב והאח, נפל עול ההנהגה על רבי יצחק, שמעל הכול ראה את תפקידו להרביץ תורה לרבים ולהנחילה לדורות הבאים. בנוסף, שימש רבינו גם כמוהל והכניס מאות בבריתו של אברהם אביו, כשבשעת המצווה היה משתמש בכוננות וייחודים שיתנו לנימול כוח רוחני עליון להישמר בקדושה וטהרה.

בקיאותו של רבינו נודעה בשערים, כוח שינונו וזכרונו היו להפליא – ששה סדרי משנה והיבור משנה תורה להרמב"ם היו שגורים על לשונו. רבינו גם היה מסיים את ספר התהילים בכל שבוע כ"ו פעמים מלבד סדר לימודו, וסיפר חתנו מארי שלמה גברא זצ"ל שבימי זקנותו של רבנו כאשר כבדו עינו מראות, היה מניח על ידו כ"ו אבנים קטנות, לסימן, ובכל פעם שהיה מסיים ספר תהילים, היה מפריש אבן אחת, עד שהשלים כ"ו פעמים בשבוע, כמנין הו"ה ברוך הוא.

נודע במידותיו הנשגבות ובענוותנותו הבלולת, ומלבד עזרתו לעניים היה אוהב וגומל חסדים טובים בגופו.

לפי תלמידיו, רבי יצחק היה בקיא בלחשים שונים ובענייני קבלה מעשית אשר קיבל במסורת מחכמי תימן הקדמונים. דבר פלא היה כאשר הגיע אליו חולה – היה אומר לו על אתר מאיזה חולי הוא סובל.

שיירת העולים מא"סוד עודנה מטלטלת בדרכים המסוכנות במסירות נפש של ממש, ובראשם אב זקן הלא הוא רבנו הרב יצחק גברא. מראהו היה נורא הוד כאשר כל העת היה רכוב על

יום לאחר הסתלקותו תתבקש גם היא לשייבה של מעלה, ואכן כאשר אמר כך היה – בשעת ההלוויה ירד גשם זלעפות והתקיים בו מה שנאמר "היו גשמים מזלפין על מיטתו סימן יפה לו".

זכה רבינו להיטמן ברגבי עפרה של ארץ הקודש בערב שבת לאחר חצות כמיתתן של צדיקים. סיפר בנו מארי דאוד, שזכה אביו שהיו מכסים את הקבר יחד עם אמירת שיר השירים. כך עלתה ונסתלקה חוליית הזהב המקשרת בין דורות של חכמי תימן, ולאחר תשעים יום בדיוק נפטרה אשת הרב ונטמנה לצדו כפי שניבא. ליד בני הזוג הקדושים נקבר ינוקא שנפטר באותם ימים ושמו פלאי.

כאמור הצדיק חפץ היה להיטמן בחצר ביתו ונימוקו עמו, אך כיוון שלא מדובר בשטח המיועד לקבורה היו מי שניסו לגעת בציון ונענשו. ביום ראשון לאחר פטירת הצדיק הגיעו לעגור קצינים ממשמר הגבול ומשנודע להם על מקום הקבורה, ניסה אחד מהם בחוצפתו להניף ידו על קבר הצדיק ויהי בהיותו מניף את הכלי כדי לחפור את הקבר – נשל הברזל מן העץ ופצע אותו. לאחר ימים מספר, שוב הגיעו לשלוח יד במקום, אך הפעם הוסטה ידו של האיש שהניף את המכוש והוא פגע ברגלו ושבירה. כאן נרתעו האנשים ויותר לא ההינו לדרוך במקום.

מצבת קבורת הצדיק הייתה עלומה שנים רבות ותושבי המושב, עולים חדשים מכורדיסטן, לא ידעו מאום על הצדיק הגנוז הטמון בו ומגן עליהם. חלקת הקבר הייתה מאחורי בתים וללא מצבה, רק שורת אבנים הקיפו סביב את הציון – עליו גלו

עשבים שהסתירו את קיומו.

על אותה תקופה סיפרו פועלים מקק"ל שנקראו בעבודתם לחרוש וליישר את האדמה באותה חלקה בה היה הציון הקדוש, והנה כאשר התקרב הטרקטור אל קבר הצדיק, שמע הנהג קול הקורא לו בשמו. הוא פנה אנה ואנה לראות מי הוא הקורא אך לא ראה איש. הלה נחרד ולא הסכים עוד לעבוד, מחליפו בעבודה ביקש להתעלם ולהמשיך כאילו לא אירע דבר, והנה שוב מופיע הקול הקורא לו בשמו, אף הוא נעצר וחפש ולא מצא איש והמשיך בחפירה, אז קרא אליו הקול ואמר "אלו הם ארבע אמות שלי. אל תקרבו!" באותו הרגע התהפך הטרקטור והחל עולה בלהבות, אך הנהג הספיק לקפוץ ולהימלט כל עוד רוחו בו, ויהי הדבר לפלא.

לאחר מעשה נורא זה נודע הדבר כי יש שם דבר מה ומאז חששו לחפור במקום. בנוסף, כמה תושבים טענו כי מאזור עץ החרוב נשמעים שוב ושוב קולות בכי ותפילות, ולפי עדותם בתשעה באב ובראש השנה ויום הכיפורים היה נשמע קול המון רב הדומה לבית כנסת גדול ומלא מתפללים. פחד אחז את אותם התושבים ומספר משפחות שהתגוררו סמוך לעץ עזבו את בתיהם. אך עדיין לא הגיע הזמן שיתגלה מקום הציון הקדוש.

סיפורי ישועה רבים נקשרו סביב קבר הצדיק, בפרט בענייני זיווגים. מעוכבי שידוך רבים שחלקם כבר הגיעו לכדי ייאוש עקב מצבם, זכו לישועה פלאית לאחר תפילה בציון הקדוש. (מאוצרו של הרב יוסף חיים אוהב ציון).

ישועות פלאיות על קברו הק'

שח יהודי ממשפחה חסידית חשובה, כי אחיו הגיע לפרק האיש מקדש ועברו חלפו שנים רבות ושידוך אין, מששמעה אמו על ציון הצדיק מעגור ועל הכוח הגדול של הצדיק בפרט בענייני זיווגים, החליטה לנסוע לשם. כשהגיעה לקבר פרצה בבכי וביקשה מהצדיק שימליץ טוב בעדם, לפתע הביטה במצבה ושמה לב שהיום כ"א תמוז, יום היארצייט של הצדיק, היא התרגשה ואמרה "בעזרת השם אם עד ראש השנה בני מתארס אני חוזרת לכאן להודות".

ממשיך אותו יהודי ומספר, כי אכן כך הווה, במוצאי צום גדליה נחונה מסיבת האירוסין של הבן והאם חזרה להודות כפי שהבטיחה.

מעניין לציין כי בישיבה חסידית מפורסמת בירושלים שמעו על קבר הצדיק פועל הישועות והתארגנו יחד לנסוע באוטובוס אל הציון כדי להתפלל שימצאו את זיווגם במהרה, והיה הדבר לפלא ובתוך כחודש התארסו כולם.

סיפר אחד ממשפחת הצדיק: "בדידי הווה עובדא, הבאתי לציון הקדוש בחור בשידוכים שסבל מבעיה שגרמה לו קושי למצוא שידוך והנה תוך זמן לא רב לאחר התפילה אצל הצדיק, סגר הבחור ווארט וזכה להקים בית נאמן בישראל".

עוד מעשה מספר רבי שמעון גברא, משארי בשרו של הצדיק ומי שפעל רבות לסדר את הגישה למקום הציון, כי לימים בנו קיבל הצעת שידוך בשובו מהתפילה על הציון בכ"א תמוז.

הרה"ק רבי שלמה מקרלין זצ"ל הי"ד

כ"ב תמוז תקנ"ב

מקארלין זצלה"ה הי"ד, שאמר בשם המדרש, בשעה שאמר הקב"ה לאלהיו שיצטרך להיות בכל ברית מילה שבישראל, אמר אליהו, אתה ידעת שאני מקנא לשמך ית', הנה אם יהיה הבעל ברית בעל עבירה לא אוכל לסבול להיות שם, והבטיחו השי"ת שיכפר להבעל ברית ואז יהיה ריקן מעבירות, והשיב עוד אפשר יהיה המוהל בעל עבירה, הבטיחו השי"ת שיכפר גם לו, השיב עוד אפשר יהיו הקהל העומדים שם בעלי עבירות ולא אוכל לסבול, הבטיחו השי"ת שיכפר לכל הקהל, כן שמעתי שיצאו הדברים מפי הקדוש הנ"ל.

ונ"ל שזה שמרומו בפניחם הוא אליהו, תחת אשר קנא לאלקיו ויכפר על בני ישראל [במדבר כה יג], כי הואיל ומדתו קנאה והוצרך להיות אצל כל ברית ולא יוכל לסבול, ע"ז גורם הכפרה לישראל כי הוצרך השי"ת להבטיחו כנ"ל.

(ספר אגרא דפרקא - אות קמו)

הטעם שמכפרים את העוונות בשעת ברית מילה

שח הרה"ק הבני יששכר ז"ע: נאמר לי משם קדוש ישראל ה"ה הרב הקדוש מה"ר שלמה

הרה"ק רבי שלמה ז"ע נולד לערך בשנת ת"ק לאביו רבי מאיר סג"ל.

ה' תלמיד חבר להרה"ק רבי אהרן הגדול מקרלין ז"ע, ותלמיד המגיד הגדול ממעזריטש ז"ע.

הרב בעל התניא אמר עליו, עד איז אטפח העכער פון דער וועלט.

אחרי הסתלקות כ"ק אדמו"ר הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין, בחוה"מ פסח תקל"ב, קבלו החסידים את רבינו לראש ומנהיג ואלוף לראשם, מקודם ה' מושבו בקארלין, ובסוף ימיו השתקע בעיר לאדמיר.

נהרג על קידוש השם, ביום כ"ב תמוז שנת תקנ"ב, בן נ"ב שנה לימי חייו, ויצאה נשמתו בטהרה בפסוק וינטלם וינשאם כל ימי עולם, ומנוחתו כבוד בעיר לאדמיר.

אין בלבם תרעומת

בליבי כל תרעומת עליכם, שכן טבע הוא באדם שכאשר מטיב עם חברו נעשה אוהבו בלב שלם. והנה כבודו ביקש את סליחתי ומחילתי, ואמנם במחשבה אני מחלתי תיכף ומיד, אבל המחילה היא עדיין אינה מחילה גמורה, שכן מחשיבה אינה מוציאה מידי מעשה, ולכן במעשה הזה שאני עושה, שאני קולף את הפירות, חותכם ומגישם לפניכם, אני עושה גם מעשה, וכך המחילה שלמה ותדעו שאין בלבי כל תרעומת עליכם (אדמו"רי בעלז' ח"ג עמוד פד).

על הפסוק (במדבר כז ב-ג): וְתַעֲמְדָנָה לְפָנַי מִשֶּׁה וְלִפְנֵי אֱלֹהֵי הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי הַנְּשִׂאִים וְכָל הָעֵדָה פָּתַח אֶהְלֵמוּעַד לְאָמְרוֹ. אֲבִינוּ מֵת בְּמַדְבַּר וְהוּא לֹא הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה הַנוֹעֲדִים עַל ה' בְּעֵדַת קָרַח כִּי בִקְטָאוֹ מֵת וּבָנָיִם לֹא הָיוּ לוֹ, מִפְרֵשׁ רַבִּינוּ הָאוֹר הַחַיִּים הַקְּדוּשׁ זִיע"א, שְׁבֻנוֹת צִלְפַחַד בָּאוּ לְהַדְגִישׁ לְמִשֶּׁה רַבִּינוּ שְׁאִין בְּלִיבָם כָּל תְּרַעוּמוֹת עֲלֵינוּ עַל כֵּךְ שְׁאִבִּיהֶם מֵת בְּגִלְגַל שְׁדִיבֵר עַל מִשֶּׁה רַבִּינוּ, וְאִין לָהֶם כָּל מַחֲשָׁבָה שְׁחַלִּילָה מִשֶּׁה רַבִּינוּ יַעוּוֹת אֵת דִּינָם, כִּי אֲדַרְבָּה, מַעֲצָם זֶה שְׁאִבִּיהֶם מֵת בְּמַדְבַּר, מַחֲמַת דִּיבּוּרֵי, הֲרִי הֵם מְבִינִים שְׁחַלִּילָה לָהֶם לְהַרְהֵר אַחֵר הַצַּדִּיק.

ואלו דבריו: יתבאר על דרך מה שאמרו בזה (ח"ג רה:), כי 'במדבר' לשון דיבור, כי באו להסיר מלב משה לבל יחשוד אותם שיש בלבם עליו ח"ו שיעוול משפטם, ואמרו 'אבינו מת במדבר', פירוש, איך יעלה על הדעת שיחשבו דבר זה, הלא המה ראו את אשר המית ה' אביהם בשביל שדיבר במשה, וזה אות להם להרחיק מחשבות און באיש אלהים.

(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

סיפר הרה"ק מהר"א מבעלזא זיע"א: זקני הרה"ק השר שלום מבעלזא זיע"א היה מתפלל תפילת מנחה בשעה מאוחרת. מעשה שהיה שהיה והגיע אליו רב גדול ושאלו: מדוע הוא מתפלל תפילת מנחה לאחר שעבר זמנה. לקח השר שלום את השולחן ערוך והראה לו כי הרמ"א פוסק כי זמן התפילה הוא זמן זה בו הוא נוהג להתפלל. ויהי הדבר לפלא בעיני הרב, כיון שהוא לא ראה את דברי הרמ"א הללו מעולם. לאחר שיצא הרב את חדרו של השר שלום הוא לקח שוב את השולחן ערוך לידו ונסה למצוא את דברי הרמ"א כדי לעיין בדבריו פעם נוספת, אלא שלמרב הפלא הוא לא הצליח למצוא את דברי הרמ"א. הגיעה השמועה לאזני השר שלום על כך שאותו רב אינו מוצא את דברי הרמ"א שהראו לו, והוא נענה ואמר: בשולחן ערוך סודרו כל הדינים וההלכות הדרושים עבור כל בני ישראל, אלא שיש דינים האמורים רק לחלק מבני ישראל, ואף הם מצויים בשולחן ערוך, ואותם אין רואים אלא אלו שדינים אלו שייכים אליהם.

לימים, כשהתגורר נכדו הרה"ק מהר"ד מבעלזא זיע"א בעיר רצפרד, בימי מלחמת העולם הראשונה, נודע לו כי ישנו רב באחת העיירות בהונגריה אשר זה דרכו להתריס בדברים ולדבר סרה וגנאי נגד חסידי בעלזא ונגד רבם על כך שהם מאחרים בזמן התפילה. ביום מהימים הופיע רב זה בכבודו ובעצמו אצל המהר"ד, מתוך כוונה לשאול אותו לפשר מנהג זה. מהר"ד קיבל את אותו רב בסבר פנים יפות וכיבד אותו מאוד, ואף שוחח עימו ארוכות. בתוך השיחה, כשעלה עניינו של איחור זמן התפילה, נענה מהר"ד ואמר לאותו רב: כמעשה הזה אידע גם אצל זקני השר שלום, והוא הראה לשואל את דברי הרמ"א המפורשים בשולחן ערוך, בו נפסק כמנהגו. אף אני אעשה כן ואראה לכבודו

את אותם דברים האמורים ברמ"א! לאחר שמהר"ד הראה לרב את דברי הרמ"א, שמח הרב מאוד והתפלא על עצמו כיצד לא ידע מדברי הרמ"א הללו, ואף הוסיף וביקש מחילה מהרבי על כל דבריו אשר התריס כנגדו בעניין זה של איחור זמן התפילה, ואכן מהר"ד מחל לו בלב שלם.

לאחר מכן ציוה מהר"ד כי יביאו פירות אל השולחן, ומשהביאו את המשמשים את הפירות בשלמותם, נטל מהר"ד סכין לידו והחל מקלף את הפירות ומגישם לפני הרב. השתומם הרב והתפלא מאוד על טרחתו המרובה של הרבי למענו, ומששאל את הרבי על כך נענה מהר"ד ואמר: רצוני להוכיח במעשים שאין

לילות שישי ושבת זה אור החיים המבואר

אור החיים המשולב
תמצית עשרת ספריו המפורסמים מאת אור החיים
וילקוט מאורי החיים
ביאור משולב שו"ת באמנות בית המלכים
אור החיים: נתיבות חיים
הערות, ציטוטים ומקורות
עמוד מודפס עין

אור החיים המבואר
10 כרכים של מתיקת נתיבות
הביאור המקורי על כל ספר האור החיים וכן
"אורי אורי" - מאור עיני הלומד
שאר חידושים - מתיקת מתיקת
ביאור רש"י
עמוד מודפס עין

חיים של תורה

אודות: 437-0054 (718) | אידיש: 0176-8806-44
להשיג בתנודות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

לתגובות ולהצטרפות לקבלת הגיליון במייל: newsletter.mechubarim@gmail.com

יומא דהילולא של רבינו האור החיים הקדוש - ט"ו בתמוז תשפ"ג

בשילוב סעודת שבע ברכות לאברכי הכולל - בית שמש

בראשון לציון

בעכו

יומא דהילולא של רבינו האור החיים הקדוש - ט"ו בתמוז תשפ"ג

בית חלקיה

בית וגן - ירושלים

באוסטרליה

ישראל
מסורת שירת חסד

בעז"ה מדי ערב מתקיים
שיעור דף היומי
מפי הרה"ג
אליהו צוויבל
שליט"א

לאחר תפילת ערבית בשעה 8:30 בערב
בבית מדרשו
ברחוב רבי שמשון בן יאיר 20 בית שמש

שמעו ותחי נפשכם

חדש בממלכת התורה

דבר בעתו

אוצר בין המצרים

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'
בו נאספו כל עניני המועד בתלמוד ואגדה, הלכה קבלה וחסידות, לכרך אחד, למען יוכל כל אדם ללמוד כל עניני המועד, ויהיו הדברים תחת ידו, ללמוד הלכות חג בחג, מידי מועד במועדו.

דבר בעתו

אחישה

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'
אודות גלות ימינו, מאורעות התקופה בגלות ישמעאל, באספקלריית דברי זח"ל ועל פי משנת האור החיים הקדוש, ועניני אחרית הימים, מכתבי הגאון רבי מנחם מנדל פומרניץ שליט"א.

דבר בעתו

בני יששכר המבואר - אייר אב

מהדורת בראך
בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'
בני יששכר לחודשי אייר - אב להרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א, במהדורה מברוארת, ביאור נרחב להבנת דבריו, ובתוספת הערות וצייונים, ומדור ליקוט מיוחד מתוך כל כתבי רבינו בענין המדובר, הטקסט כולו הוגה ע"פ דפו"י ונערך מחדש ונוקד בניקוד מלא, נוספו כותרות משנה לכל קטע, מפתחות המקורות ומפתחות ענינים.

חדש

מסכת אבות עם פירושי האחרונים

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'
מפדשי המשנה רבותינו האחרונים מסודרים על גבי העמוד ומוגשים בעימוד נוח ומרהיב עין ומועיל להבנת הלימוד ולזכירתו.

חדש

פרי צדיק א - שבת

מהדורת ברכות טוב
מכון 'אור לישרים' - נהריה,
בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'
'פרי צדיק' להרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א, על התורה ומועדים, עם ביאור משולב בתוך דבריו הק', במהדורה חדשה מוגהת ע"פ דפו"י עם תיקונים רבים, בעריכה חדשה בכתב מרובע ובניקוד מלא, ובחלוקה לקטעים, עם סימני פיסוק, רכבות מראי מקומות, עם כותרות משנה לכל קטע, ועם תולדות המחבר.

מלון ירוזן וזוזשם נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מִי־הֵתָא חֲזֵה־תָא

חֲזֵה־תָא דְאִזְרֵי־תָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְרָשָׁה

קרבת ה' מיוחדת בימים אלו

השכינה הקדושה (משלי כז ח) 'כי כצפור נודדת מקנה' וגו', לכן הרשות נתונה לכל אדם להתקרב אל מלכו של עולם והוא עונה אליהם, וגם תשורה מועטת נחשבת בעיניו ומקבלה בסבר פנים יפות.

בין המצרים הפרטי

יש לנו עוד לדעת כי לכל אחד ישנם הרבה סוגי מצבים שנמצא בהם, שעונים הם להגדרת 'בין המצרים', יש ומרגיש האדם לחוץ מכל הצדדים עד שאין דרך לפנות ימין ושמאל, בין המצרים כפשוטו. אם זה בלימוד התורה או תפילה, כן מרגיש זאת במידה קשה או תאוה שמייחל הוא לשברה, ועוד ועוד לכל איש ומיצריו.

אך זאת ישים אל לבו, כי עתה בימים קדושים אלו הרי הקב"ה קרוב אלינו לשמוע שוועתנו, ובפרט הרוצה להמליך עליו ועל איבריו את הבורא, הקב"ה קרוב אליו לעזור ולסייעו יותר מכל השנה. ועל כן החכם ישנס מתניו לנצל ימים אלו כראוי ולבוא להתקרבות עצומה לבורא העולם.

מימים אלו ניתן הכח לכל השנה

עוד זאת דרשו בגדולת הימים, שלא די גדלותם בעצמם אלא נותנים הם כח לכל השנה כולה, וכאשר דיבר בקדשו הרה"ק בעל **האוהב ישראל מאפסא ע"ה** (ד"ה למה), כי לא דבר ריק הוא שקוראים פרשת פינחס בימים אלו, אך בכוונה מכוונת עשו זאת חכמינו ז"ל ברוח קדשם. ויש לומר שאלו הכ"א ימים שבין שבעה עשר בתמוז לתשעה באב הם המקור והשורש לכל מועדי השנה שגם הם בכללם כ"א יום. שבת, ראש חודש, שבעת ימי הפסח, חג השבועות, שני ימי ראש השנה, יום הכיפורים, שמונת ימי חג הסוכות, הרי הם כ"א [וכתב סימן על זה: 'אך טוב לישראל, 'אך' - כ"א ימים, 'טוב לישראל' המה הימים הטובים שיש לישראל]. ועשרים ואחד ימי בין המצרים כנגדם, ומהם השורש והכח לימי המועדים.

ובזה יתכן לבאר את המקובל **מהחווה מלובלין ע"ה** (הובאו הדברים בשער יששכר מאמר ימי המצרים אות יא), שג' שבתות בין המצרים כנגד ג' הרגלים. שכח ימים אלו משפיע כח וקדושה לשלוש הרגלים.

את ה" - השיגוה בין המצרים, יכולים הם להשיג זאת בימים אלו.

ביאר זאת המגיד ממעזריטש ע"ה, משל למה הדבר דומה לאדם הרוצה לפגוש את השר הנעלה, דרכו נחלקת ושונה בהתאם למקום הימצאו של השר. אם נמצא השר בביתו, או אז אימתו מוטלת על כולם, ולא כל איש ואיש יכול לבוא פנימה מחמת השומרים הסובבים אותו, ואף אם יעלה בידו, צריך הוא להביא מנחה גדולה כמעלתו של השר.

אך לא כן כאשר השר אינו בארמונו ועובר הוא בשוקים וברחובות חוץ לפלטרין שלו, אז הוא קרוב לכל קוראיו ויזוין שועת כל הקוראים בשמו. וכך הוא הנמשל, כי בזמן הזה נאמר על

כָּל רִדְפֵיהָ הַשִּׁיגוּהָ בֵּין הַמְצָרִים (איכה א ג). דרשו חז"ל (איכ"ר א כט) אלו הם כ"א הימים שבין שבעה עשר בתמוז לתשעה באב, שמחמת הדחק והצער שהיה בהם נקראים 'בין המצרים'. בתורת החסידות רמזו על האור המסתתר בכל מקום, וכאשר ההסתר גדול יותר, אות הוא כי הקדושה הנמצאת שם רבה יותר. וכן הוא הדבר בימים אלו כדרשתו של **המגיד מקוזניץ ע"ה** בשמו של **המגיד ממעזריטש ע"ה** שדרש (עבודת ישראל מסעי ד"ה אלה, אבות פ"ב מ"ד), כי ימים אלו מסוגלים מאוד להתקרבות לה, וביאר זאת בכתוב 'כל רודפיה', היינו כל הרודף י-ה, שרודף להמליך את הקב"ה במעשיו דיבוריו ומחשבותיו, כדרך שנאמר (הושע ג ו) 'ונדעה נרדפה לדעת

מִילְתָּא דְפַלְיָאָה

שבתות ימי המצרים - הכנה לחודש תשרי

כתב **בפרי צדיק** (פינחס אות ז) מעתה עד ראש השנה עשרה שבתות, מתחילה מפטירין תלתא דפורענותא ולאחר מכן שבע דנחמתא כמבואר בשולחן ערוך (או"ח סי' תכח ס"ח), והם כולם הכנה לראש השנה, שעשר אלו הם כנגד עשר הספירות, וכאשר יברר האדם עצמו בכל עשר המידות ע"י תשובה, יבואו לגאולה, שבתשרי עתידין ליגאל לדעת רבי אליעזר (ר"ה יא).

בשבת קל יותר לתקן המידות

לפי זה כתב לבאר, שתיקון המידות נעשה דווקא בשבת, כי בשבת כל ישראל מפקירין עניני עולם הזה, ואיהו יומא דנשמתין ולא יומא דגופא (זוהר ויקהל רה), ומשליך כל עסקיו כמו שדרשו במכילתא (יתרו מסכתא דבחודש ז) 'ועשית כל מלאכתך' (שמות כ ט) שיהיה כאלו כל מלאכתך עשויה, והוא הנקרא 'לכתך אחרי במדבר' (ירמיה ב ב) שאינו מביט ואינו חושב בעסקיו רק משליך על היבו, וכיון שהוא יום השייך למחשבה, יכול כל אדם לזכות בשבת שיהיה קשור בשורש ראשית המחשבה, ממילא יכול הוא לברר כל מידותיו מתחילה עד סוף.

לפיכך עיקר ההכנה לראש השנה הוא בעשר שבתות אלו, שבשבת קל יותר להתברר בכל המדות עד ראש השנה, וכשיתבררו המידות אז תבוא הגאולה כאמרם ז"ל 'בתשרי עתידין להגאל'. נמצא שאף שבימים אלו נוהגים אבילות, ובפרט בחודש אב, עם כל זה בתוך תוכם של המסתירים נמצא הברור בעומק מידותיהן של ישראל, ועתה דווקא הוא זמן המוכשר לתקן נפשו ומידותיו ולזכות לגאולה בכלל ובפרט.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

אמונה מביאה גאולה וישועה

כשמקבל בשמחה זוכה להיוושע מצרתו

וכן כתב האור החיים הקדוש ע"ה, כי יש הפרש בין בני יעקב בירידתם למצרים, יש מהם שבאו ברצונם לקבל גזירת מלך בלב שלם ויש מהם שהיו חוככים להתעכב מרדת לכור הברזל, וציינם הכתוב מי ומי ההולכים לפרוע שטר חוב הגלות מרצונם, ואמר 'בני ובני בניו איתו' פירוש אלו לא הוצרך להביאם הוא אלא הם מעצמם באו, 'אתו' בדומה לו. ואחר כך סידר אותם שלא באו מרצונם עד שהוצרך יעקב להורידם בעל כרחם, שהם בנותיו ובנות בניו שבהם נאמר 'הביא איתו מצרימה', פירוש הוא הביאם, לא לרצונם באו.

משכך, כל עוד והבנים היו בחיים לא התחיל שיעבוד מצרים כמו שכתוב (שמות א ו) 'וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא', ופירשו זאת במדרש (שמו"ר א ח), ללמדך שכל זמן שהיה אחד מהם קיים מאותן שירדו למצרים לא שיעבדו המצרים בישראל. מבאר האור החיים הקדוש: אולי היה להם לתשלום קבלת גזירת מלך ברצון פקע מהם השיעבוד כי סמא דיסורי קבולי, וזאת כיון שקיבלו הייסורים באהבה לכן פקע מהם צער השיעבוד. מלבד יוכבד וסרח שהגם שהיו מיורדי מצרים לא המתינו להם מן השמים והתחיל השיעבוד בחייהן.

דבר גדול למדנו כאן, כי המקבל כל הבא עליו בשמחה, ביודעו כי הכל מדוד ושקול מהשמים לטובה, יזכה להתרפאות ולהיוושע מצרתו. וכבר נאמר משמו של הרה"ק מלכוניץ ע"ה, בדברי המשנה (ברכות מ). 'ועל כולם אם אמר שהכל נהיה בדברו יצא', האומר על כל הבא עליו, לא משנה מה, אפילו אם נראה לו כדינים, עם כל זה אומר 'שהכל נהיה בדברו', שהכל משמיים ואם כן וודאי שזה לטובה, 'יצא', כלומר ע"י זה יפטר מצרתו וייוושע.

למצרים וחשש מאוד, אמר לו הקב"ה (בראשית מו ג-ד) 'אל תירא מרדה מצרימה וגו', אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה ויוסף ישית ידו על עיניך, ביאר המשך חכמה (שם), שהתשובה לחששו של יעקב היה שאני אהיה איתך ואף שנראה לעתים בעמקי הגלות שהאדם נשאר לבדו, דע לך כי כפי שבמעשה יוסף התברר פתאום שכל התהליך היה לטובה עצומה, שכן זו היא העצה שהצילה את יעקב ובניו מגווע ברעב, כך גם כאשר אינני נראה והמצב נואש, עומד אני מאחרי הדברים הקשים והכל ממני לטובה ולישועה.

וזה מה שאמר לו 'ויוסף ישית ידו על עיניך' המעשה עם יוסף הוא זה שממנו תוכל להסיק כי טוב לעצום העיניים מלחקור מהי הטובה ולשם מה, כי כמו שאצל יוסף הצדיק לא היה מי שיחשוב כי נסבב לטובה ומהי הטובה שתצמח ממנו, כך גם מוטב שלא נחקור רק נדע כי כל זה לטובה שבקרוב תתברר לך.

בדברי המשך חכמה נבין, שלפיכך מכסים את העינים בקריאת שמע, ללמד כי גם כשחשוק ולא רואים מאומה, מאמינים אנחנו כי 'ה' אלקינו ה' אחד', גם כשניכר החסדים שעל זה רומז שם הוי"ה שם הרחמים (זוהר וישלח קעג:), וגם כאשר נראה בעיני בשר כי 'אלקינו' הרומז למידת הדין (שם קעד.), בכל מצב 'ה' אחד' הכל בהשגחה עליונה מאבינו שבשמים הטוב ומטיב, וממילא גם בתוך הצער והנראה כרע ח"ו גם שם נמצא הטוב בעומק הדין.

ועל השגה זו ביקש דוד מלך ישראל ע"ה (תהלים קיח ה) 'מן המיצר קראתי יה ענני במרחב יה', וכתב הרוקח (פירושי סידור התפילה מן המיצר) לבאר בקשתו, קראתי מן המיצר, ראה ה' את מיצרי וחלצני, 'ענני' ענה לי הקב"ה כי אני 'במרחב' וכלל לא במיצר, וכל המיצר הוא רק מה שנראה לי לעיניים אבל באמת הנני 'במרחב'.

ובני פלוא אַליאב (כו ח).

רמז נפלא מלמדנו המגיד מזאלאזיץ ע"ה תלמידו של המגיד רבי מיכל מזלאטשוב ע"ה בספרו ברית אברם (ד"ה), וכך אומר, ובני פלוא לשון מכוסה ומופלא, שאף כאשר מופלאים דרכי ה' והיא נפלאות מעינינו שלא רואים את החסדים הגלויים והחושך יכסה ארץ, עם זאת עלינו להאמין אליאב שהכל מאב הרחמן אבינו שבשמים הטוב ומטיב שמאתו לא תצא הרעות.

בהתגלות יוסף אל אחיו התברר למפרע כי זאת הייתה הדרך להצלה

ואף שלא רואים עדיין בעיני בשר מה טובה יש בהסתרות האלו, מכל מקום בקרוב נראה כי הכל היה לטובה. וכפי ששגור בפי העולם מאמר החפץ חיים ע"ה, שבני יעקב הרגישו שהכל חשוק להם, הם ירדו למצרים להביא אוכל לפי הטף, ועוברים מסע נורא, חושדים בהם כמרגלים, לוקחים את שמעון, ואחר כך את בנימין, ובעיניהם היו במצב הכי חשוק ונורא, אך ברגע שיוסף הצדיק אמר להם שתי מילים 'אני יוסף' התפוגגו כל הקשים שהיו מנת חלקם וכלא היו.

אומר החפץ חיים, כך יהיה בקרוב בגאולה השלימה, כאשר ישמע העולם את שתי המילים 'אני ה' יתורצו כל הקושיות והתמיהות על הנהגת העולם שהיו עד עתה לפלא בעינינו, ויתבררו ויתחוורו כל העניינים וראו כל בשר יחדיו כי יד ה' עשתה הכל לטובתנו. שיתגלה לנו בתוך המיצרים ובתוך הצרות והחושך כי העומד מאחרי הדברים הוא אבא שלנו, וכל כך נבין ונראה כמה היה זה לטובה, עד שלא נבין כיצד היה זה נראה כצרה.

אף כאשר הכל חשוק יש לנו לדעת כי בתוכו של המיצר נמצאת הישועה

כשיעקב אבינו ע"ה נצרך לרדת

עיקר העבודה שלנו בעת הגלות, להאמין בלב שלם כי הכל לטובה

שהוריד עשיו על הברכות שהפסיד, וכמו שאמרו חז"ל (תנחומא קדושים טו) שלש דמעות הזיל עשו הרשע אחד מעינו של ימין ואחד מעינו של שמאל והשלישית נקשרה בעינו ולא ירדה. ודמעות אלו הם שהורידו לישראל להשתעבד תחתיו עד שישבו ישראל לקדוש ברוך הוא בבכייה ובדמעות, כמו שכתוב (ירמיה לא ח) 'בבכי יבואו', וכאשר יתרבו דמעות ישראל יותר מדמעותיו אז תבוא הגאולה.

אם כך, שואל הערבי נחל, הלא שפכנו בגלות דמעות בלי גבול ומידה, הכיצד לא ביטלו עד עתה את דמעותיו של אותו רשע. אך מכיון שהדמעות היו לצורך בקשות גשמיות, נמצא כי כל דמעה אינה מבטלת את דמעותיו של עשו דקיימא לן (חולין צח:)' מין במינו אינו בטל', ממילא אף שיש רוב דמעות פי כמה וכמה מדמעותיו של עשיו, עדיין אינם מבטלים את דמעותיו כי זה מין במינו, זה על גשמיות וזה על גשמיות ולכן אינו בטל. כיצד יתכן אפוא לבטל את דמעותיו. רק כאשר ישפכו דמעות כים על רוחניות, על השכינה הקדושה המושפלת בגלות יחד עם בני ישראל, ונזעק ונשווע שיערה עלינו רוח ממרום להשיבנו כולנו בתשובה שלימה, שכן אינה יוצאת מגלותה כי אם כשישבו בני ישראל בתשובה, אז יבטלו דמעותיו של עשיו ויבוא משיח צדקנו בקרוב.

אך כשהסתכלות והציפייה הם על גאולת השכינה, חלילה לנו מעצבות ולבושי שק ואפר, כי הרי כל עיקר גלות השכינה היא שמושפלת בגלותנו ואין איש שם ליבו, ואם רוצים אנו לשית ליבנו לצער השכינה, יש לנו תחילה להחדיר כי כל מה שקורה בעולם הוא מידו של הקב"ה בהשגחה פרטית ולטובה, וכך נשוב בתשובה שלימה ותיגאל השכינה, ואם עוד נוסיף ונבקש עליה בתחנונים ובדמעות אמת, יבטלו דמעותיו של עשיו וניוועש בגאולת עולמים בקרוב, אמן ואמן.

השלימה, כי כבר אמר הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג ע"ה, שהבורא יתברך יכול להוציאנו ידי חובה ביסורים מועטים, והסיבה שזה מתעכב כי עדיין איננו מוכנים כראוי. וכך הסביר מה שנאמר בפסוק (תהלים נ ג) 'וסביבו נשערה מאד', ופירשו חז"ל (יבמות קכא:)' כי הקב"ה מדקדק עם חסידיו כחוט השערה, כי אמנם הקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה, אבל גם הדקדוק ומה שהם צריכים לעבור אף הוא כחוט השערה, כי הנה בוודאי יוושעו בהקדם.

כשחסרה מידת הסבלנות עלולים לאבד את כל השכר ח"ו

אפשר לומר כי זה הרמז במעשה באשתו של רבי חנינא בן דוסא (תענית כה). שדחקה לה השעה ולא הייתה מסוגלת להמשיך לחיות חיי עניות ודחק, והתפלל רבי חנינא בן דוסא וירדה להם רגל זהב מן השמים, אך לאחר מכן ראתה אשתו של רבי חנינא כי כל הצדיקים בגן עדן יושבים על שולחן שיש בו שלש רגלים והם יושבים על שולחן של שתי רגלים, שבא לרמז להם אמנם העולם עומד על שלושה עמודים, אך כשחסרה הסבלנות ומידת ההשתוות - שמבין כי כל העובר הוא לטובה רק ימתין מעט כי הנה בקרוב יוושע, עלולים לאבד את כל השכר, כפי שבשתי רגלים לא יכול השולחן לעמוד.

דמעות על גלות השכינה הם שיקרבו גאולתנו

ובאמת הנה זה עומד אחר כתלינו, וכל שנדרש מאיתנו להבין כי הכל לטובה ולהתחזק בתפילה על גלות השכינה הנמצאת אתנו בגלות, ובעזרת ה' נזכה וניוושע. ומספר מגילת סתרים למרן בעל הערבי נחל ע"ה (תהלים עג טז-יז) יפה נדרשנו, שהביא דברי הזוהר הקדוש (תולדות קמו:)' שכל הצרות שעוברים על ישראל בגלות הם מחמת הדמעות

עיקר העבודה שלנו בעת הגלות, להאמין בלב שלם כי הכל לטובה, ולהיות מוכן להמתין בסבלנות עדי יופיע אור חדש על ציון, כי סבלנות זו היא שעומדת להם לישראל שעל ידה ניוושע. שכן האמת היא שכל הגלות והצרות הם הדרך הטובה שעל ידה נזכה לבוא לגאולה בשלימות, כי כך הקב"ה מזכך אותנו שנהיה ראויים לבוא אל הקודש בראיית פני השכינה בגאולת עולם.

וכך כתב הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא ע"ה בספרו אך פרי תבואה ע"ה (ואתחנן ד"ה עוד יאמר), כי דרגת משה רבינו הייתה שתחילה תהיה גילוי מידת הרחמים בניסים ונפלאות וממנה יבוא הוא ודור המדבר לאחר מכן לשם 'אלקים' בחינת הדין, שאחר שיראו את מידת חסדו וטובו יבינו כי טוב ורצוי להם אם ישמרו תורתו ומצוותיו שאותם יש לקיים על פי מידת הדין. ובזה ביקש שבחינה זו תתקיים בישראל, ויהיו ראויים לקבל החסד והרחמים מיד ולא יצטרכו לעבור צרות וייסורים בגלות. כי כמו שהיה ביציאת מצרים שאמר ה' יתברך למשה ע"ה (שמות ג) 'בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה', שתחילה יוציאם ממצרים ויעשה להם נפלאות ומכך יבואו לקיים מצוות התורה בבחינת הדין. ע"כ תורף דברי קדוש יעו"ש.

העולה לנו מכל האמור, כי דרך זו של הגלות היא שנבחרה בעבורנו כדי שנזכה אחר כך לניסים ונפלאות וזו הדרך הטובה שבחר בשבילנו אבינו אב הרחמן, וכל שיש לנו הוא, לקבל הכל באמונה ואהבה, ולדעת כי כך סיבב מסובב הסיבות שבאמצעות הגלות והייסורים ניגאל, וכשאנחנו מקבלים זאת באמונה, אנחנו מכריזים כי אנו מאמינים בלב שלם כי הבורא יתברך טוב ומטיב, ולכן העבודה החשובה לפני הקב"ה בדורנו היא לקבל הכל בסבלנות, כי הנה זה עומד אחר כתלנו לגאלנו בקרוב.

ואל לנו לחשב חשבונות כמה זמן נסבול וכמה עוד נעבור עד הגאולה

יצא לאור ע"י מכון אור ליהודים © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או להפיץ ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור ליהודים
ניצוב ועימוד: שוקי קנר

איצרות המיד ממעורבות

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

עולת תמיד - המשכת האור שלמעלה מן הזמן

במאמר זה נתבאר עניינה של עולת התמיד, שבה מאירה הארת החכמה שאין בה גבול ומידה, ואשר נקראת כן משום שהיא "תמידית" - שאין לה הפסק בשום זמן שהוא, מכיון שהיא במהותה למעלה מגדרי העולם שבו נוצר הענין ששמו 'זמן' שמבטא את השינויים שיש בגילוי האור האלוקי הנובע ומתגלה בעולם, בין יום ליום ובין חודש לחודש, כפי השורש הרוחני של כל זמן, יום חודש ושנה, וענין המשכתה של הארה זאת לתוך גדרי העולם שהוא תחת ה'זמן', אשר עבודה זאת נקראת "יחוד קודשא בריך היא ושכינתיה".

והנה עניינם הפנימי של כל י"ב חודשי השנה, הוא על דרך המבואר בספרים הקדושים שאחת מן ההשפעות של האור היוצא ונמשך מן החכמה שהיא אב לכל המידות, היא לכלול את כל המידות המנוגדות זו לזו ויתאחדו זה בזה לכלולם יחד באור החכמה.

והנה הכוונה בקרבן של כל ראש חודש בכל חודש מחודשי השנה היא להמשיך את אור החכמה לפי עניינה של אותה מידה שמאירה באותו חודש. ולעומת זאת ישנה עבודה כוללת מדי יום ויום, והיא להמשיך את אור החכמה בפרטות, כי רק על ידי כך נתקנים המידות כראוי, על ידי דביקותם באור החכמה, ולכן מלבד עולת ראש חודש הממשיכה את הארת החכמה לתוך כל ימות החודש, ישנה גם מצווה נוספת שגם כן עניינה היא המשכת אור החכמה, והיא מצוות עולת התמיד, כיון שממנו נמשכת קבלת עול פשוטה בבחינת עבד שאין צריך שום טעם מכיון שהוא מבטל כליל את רצונו לאדונו שהוא מכיר בגדלו ותפארתו.

ומבאר הרה"ק בעל הצמח צדק מליובאוויטש שעניינו של אור זה הוא קבלת עול, שאינה נובעת דווקא מהבנה שכלית אלא מעצם הנשמה שלמעלה מהשכל, והיא הבחינה השרשית של הנשמה שנמשכת מ'אריך אנפין' שממנו נמשך השפע לכל העולמות, והוא על דרך הקדמת נעשה לנשמע שהקדימו ישראל במדבר סיני, שאמרו עליהם שהוא בדרך שמלאכי השרת עובדים ומשתמשים בו, והוא הרצון הכללי "לעשות רצונך אלוקי חפצתי" שהאיר במתן תורה, שבו היתה ההארה גדולה ועצומה ממקום שראיה ושמיעה נמשכים משם ולכן היו רואים את הנשמע, כי הראיה והשמיעה הם תרגום של הידיעה הנמשכת מתוך פנימיות הידיעה האחת שבתוך הנפש, וכך במתן תורה האירה בחינת עצמות הרצון הכללי של הקב"ה בעמו ישראל שכל הידיעות והחכמות נמשכות ממנה והמכונה "רעווא דרעוין" - רצון כל הרצונות, ולכן עליה נאמר (במדבר כח ו) 'העשויה בהר סיני' עכדה"ק. ומכל מקום גם המשכה זאת מכונה בדברי המגיד המשכה מבחינת חכמה, מכיון היא נובעת מהארת ידיעת אלקותו על ידי ה'חכמה' באופן שלמעלה מהשגה שכלית.

ועל דרך שנתבאר בפוסקים כי מלבד החיוב לכיין בכל מצווה ומצווה את טעמה שהוא הכוח הפרטי של המצווה בתיקון חלקי הנפש, יש גם לכיין בראשונה כי היא מצוות השי"ת ואנו מקיימים את רצונו במצווה זאת, והענין הפנימי בזה הוא לקשר כל מצווה לכוונה העיקרית שהיא יחוד השם יתברך, כלומר לזכור ולהתדבק באחדותו הוא מאמר אנכי ה' אלקיך שכולל את כל התורה כולה (כדברי רבינו בדבריו כאן).

והקבלת עול האמורה נמשכת גם מידיעת השפלות, שהיא גם כן חלק מפעולתה של החכמה שהיא מלשון 'כח - מה', היינו שידע האדם כי הוא אין ואפס, וידיעה זאת שנמשכה בהר סיני שמרמזת על מידת השפלות הנמשכת מהחכמה, נמשכת בכל יום ויום על ידי ה'עולת תמיד'.

מגיד מראשית

תורתו של המגיד ויע"א לפרשת השבוע

'עולת תמיד העשויה בהר סיני' (במדבר כח ו). **כתיב** (שם פסוקים יד - טו) **'עולת חודש בחדשו, מלבד עולת התמיד, כי בכל חודש יש צרוף אחר משנים עשר שמות הו"ה הנמשכים לשנים עשר שמות אדני'** (פרדס רימונים שער כא פרק יד), המורה על עבודת בני ישראל שמתקנים את ארבע היסודות שבנפש האדם, על ידי תיקון המידות ועבודת עבודה בכל עת ושעה, ועל ידי עבודה זאת נמשכת ההארה מארבע אותיות שמות הו"ה שהיא מקור הארות, ושבה מאיר יראת הרוממות, הבושה וההכנעה מהדעת, אל שנים עשר שמות אדני" שהם מצטרפים זה לזה, על ידי העבודה בפועל של בני ישראל מתוך קבלת עול הנמשכת גם לדרגות התחתונות שבנפש.

ולפי הצרוף עליות הקרבנות בפרטות, כל חודש עולה החיות של הקרבנות, שמורה על ידי הצירוף של אותו חודש, **מלבד התמיד** שאין בו שינוי, וכשמו 'תמיד' הרומז על נצחיות, מחמת שהוא ענין פללות כלם דרך כל, וזה כוונת הכתוב "מלבד עולת התמיד". כי עניינו של קרבן זה היא המשכת שורש אור החכמה באופן מרומם מכל העולמות, ולכן הוא תמידי ואין בו שינוי לפי הימים והזמנים, כיון שממנו נמשכת קבלת עול פשוטה בבחינת עבד שאין צריך שום טעם מכיון שהוא מבטל כליל את רצונו לאדונו.

ואיתא בספר יצירה (פרק ה משנה ב) **המליך אות וא"ו בהרהור, וצר שור בעולם, ואיר בשנה, וכוליא ימין בנפש ומכאן אנו לומדים שהאות וא"ו שעניינה היא המשכה, והיא מכונית חלק המחשבה הסופי לאחר כל שלבי העיון והמכונה 'הרהור' שיבואר להלן שהוא ה'כליה' של המחשבה שהוא גמר המחשבה, ובחודשים ענין ההמשכה הוא באייר' שמסוגל להכין המוח להבין השכלה וגמר העיון במחשבה, ובבעלי חיים הוא 'שור' שהוא החרישה שהיא הכנה לזריעה והוא מכוון בעבודת ה' כנגד בחינת ההכנה לקבל שפע חדש, ובנפש היא כנגד וכליות של הנפש שהוא גמר התפשטות המחשבה. ועתה מבאר רבינו את עניינה הכללית של מידת ההמשכה שנרמזת באות וא"ו, שהיא כנגד מדות נצח והוד בכל ענין, ועניינה הכללי היא להמשיך מהכח אל הפועל.**

ונודע כי פליות יעצות (ברכות סא), **ונודע פעלתן בגשמינות לבשל הזרע הנמשך מהמוח שיהיה יורה פחץ, וכנגדו ברוחניות לעיץ איך יהיה ענין המחשבה** שמשם נמשכות המחשבות באופן פרטי אל תוך המידות שהם כוחות הנפש, ועל ידם נמשכת ידיעת אלקותו באופן עמוק מאוד המאיר עד החלקים המעשיים והתחתונים ביותר של הנפש, ועל ידי זה נמשכת המחשבה פהגן שלא תשאר החכמה בבחינה המופשטת אלא יוכל לגמרה

הספירות של כל המידות, דהיינו כל האותיות שנוולדים אחר כך בתוך כוחות הנפש באופן של מחשבות, ולכן בעשרת הדברות יש תרי"ג אותיות נגד תרי"ג מצוות (במדבר רבה יג טו), **וְכֻלָּם נִאֲמְרוּ בְדַבָּר אֶחָד שֶׁהוּא אֲנֹכִי** כי זהו כלל כל התורה כנ"ל, וכמו שאיתא (מכות כד.) בענין חבקוק "בא... והעמידן על אחת - 'צדיק באמונתו יחיה' (חבקוק ב ד)", והיינו שבתבת 'אנכי' זאת שורה רוחניות כל התורה כולה שהיא עצם ידיעת ה' יתברך - שורש החכמה, **וְזֶהוּ עֵלֶת תְּמִיד הָעֵשֶׂיָה בְּהַר סִינַי** כלומר שמקור ההארה המתגלית על ידי ה'עולת תמיד', שהיא ההארה שבה כל המחשבות מתכללות באחדות הגמורה של ספירת החכמה, הוא ב'הר סיני', היינו בהארת קבלת התורה שבה נאמר דיבור אנכי ה' אלקיך, עצם ידיעת ה' וגילוי אור אין סוף שנכלל בכל עשרת הדברות, שהם בבחינת עשרת הספירות שבחכמה שהם שורש לכל המידות של הקב"ה שכנגדם מכוונים מצוותיה של כל התורה כולה.

והפרטות היא המשכת החכמה למטה באופן שמסודרת באותיות המחשבה שהיא עניינה של האות וא"ו, והתפרטות זאת היא על ידי צירופי שם הוי"ה בניקוד המתאים לכל חודש וחודש, **הֵם הַפֶּל מְלַמְעֵלָה לַמָּטָה, וְכֵן הֵיא שְׁנֵי בַחֲיִנֹת הַנִּזְכָּרוֹת בְּבַחֲיִנָה מְמַטָּה לַמְעֵלָה** של העלאת מין נוקבין (כוח אהבה מצד המקבל המעורר שפע מחודש) על ידי עבודת בני ישראל, שגם בה יש שני בחינות אלו, והבחינה הפרטית היא כאמור **עַל יְדֵי עֲלִיּוֹת הַקְּרָבָנוֹת שֶׁל כְּלָלוֹת תְּמִיד** שהיא בחינה כללית של חכמה שבנפש שהיא כח שלמעלה מהשכל המושג ומובן, **וְשֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ** שהיא ההשכלה וההבנה הפרטית המתאימה לעבודת אותו חודש.

וְהֵינָה בְּתוֹרָה יֵשׁ גַּם כֵּן בְּפִרְטוֹת תְּרִי"ג מִצְוֹת, וּבְדָרְךָ כָּלֵל עֲשֹׂת הַדְּבָרוֹת שבהם כלולים כל תרי"ג מצוות, כיון שהם כנגד עשרת הספירות שבחכמה שבהם כלולים כל

בבהירות, **לְכֵן נִקְרָא 'וְיֵי הָעֲמָדִים' (שמות כז ו), ו' לְשׁוֹן הַמְּשָׁכָה, וְזֶהוּ בַחֲיִנָת נִצַּח הוֹד בְּחֻכְמָה** שהנצח וההוד שעניינם גילוי בפועל, הם ממשיכות את כח החכמה שהוא מופשט, בלי גבול והגדרה - אל המחשבות שהם פרטי ההתבוננות (בינה), שכל מחשבה עוסקת במידה מסויימת.

וְכֵן בְּמִדּוֹת נִצַּח הוֹד שְׁלֹמֶטָה מכוחות השכל, והם נצח והוד שמתוך שבעת כוחות הנפש המורגשות, חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות, שהם שבעת המחשבות שנמשכות אל תוך המידות, **לְהַמְשִׁיף הַמְּחַשְׁבָה לַיְדֵי דְבוּר** שזהו ענין הניצוח לנצח את המונעים אותו היינו האותיות האחרות שהם כוחות הנפש שעדיין אינם מתוקנים כראוי באור החכמה, והם מונעים מכוחות הנפש אשר בבחינת האותיות המתוקנות באור החכמה להיות משכן לחכמתו על ידי שיצאו בדיבור.

כֵּן בְּמַעֲשֵׂה בְּאָדָם גם בפועל ממש בעולם העשייה עניינם של מידות נצח והוד שבנפש האדם היא בחינת ההמשכה הנרמזת באות וא"ו, **סֵפֶת זֶרַע בַּחֲיִנָת הַמַּח** שהוא הממשיך את השכל שיבוא לידי ממשות ככח המעשה על ידי הטיפה. ובחינת הולדה זאת שבמעשה הוא דמיון ההולדה ברוחניות שהמחשבה מולידה את הדיבור.

וְעַנְיָן צְרוּף הָאוֹתִיּוֹת שהיא ענין האות וא"ו שעל ידה נולדת ענין ה'נצח והוד' של החכמה לייעץ איך יהא ענין המחשבה ולגומרה כהוגן, **הוּא דְרָךְ פְּרָטִיּוֹת, כְּשֶׁבָאוּ לַיְדֵי גְלוּי בְּמַחְשְׁבָה**, התהוות האותיות שהם המשכה פרטית של השכל לענין מסויים שבו עוסקים האותיות, הוא בבניה, מה שאין כן בחינת חכמה הוא למעלה מבחינת אותיות, **אֲבָל כְּשֶׁעֲדִין בַּחֲיִנָת חֻכְמָה הֵם דְרָךְ כְּלָלוֹת וְלֹא בְּבַחֲיִנָת גְלוּי הָאוֹתִיּוֹת, וְלֹא נֶפֶר הַצְרוּף שֶׁם וְהַפֶּל אֶחָד**, בחכמה קיים מהות הכח השכלי, כפי שעוד לא נתגלה באופן שפעולתו מוגדרת על ידי האותיות, ומשם נמשכים הארת שנים עשר צירופי הוי"ה לשנים עשר צירופי אדנ"י, **וְלִכֵּן יֵשׁ כַּח בְּיַד הַחֻכְמִים לְעֵבֶר הַשָּׁנִים וְחֻדָּשִׁים**, כיון שמחשבותיהם דבוקים בחכמה שמשם יוצא השפע אל כל החודשים, והם ממשיכים משם מחשבות ידיעת אלקות לשנים עשר צירופי הוי"ה שהם שנים עשר בחינות שונות של גילויי אלקות המתגלות בשנים עשר חודשי השנה, ולכן בידם לקבוע מתי ימשך השפע לחדש את חודשי השנה כפי שגזרת חכמתם.

וְשִׁנֵי בַחֲיִנֹת הַנִּזְכָּרוֹת של ההמשכה בכללות ובפרטות, שהכללות היא עצמות שם הוי"ה שהוא בלי שום ניקוד שהיא בחינת חכמה כללית שאינה מתפרטת באותיות,

בס"ד

מחודדה חדשה מפוארת, מאירת עינים, שלא נראה כמוזתה
אור המאיר המבואר
 ממוהר"ר זאב וואלף מזוטאמיר

מחשבות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 להשיג בחנויות הספרים

